LAISVĖ

THE LITHUANIAN DAILY

Darbo Žmonių Dienraštis
Kaina $7.00 Metams
Užsieniuose $9.00
Queens Apskrity $8.00
KOPIJA 5c
PRICE 5c

LAISVĖ---LIBERTY
The Only Lithuanian Daily in the Eastern States.
110-12 Atlantic Ave.,
Richmond Hill 19, N. Y.
Tel. VIrginia 9-1827-1828

No. 89 ★ ★ ★ Richmond Hill 19, N. Y., Penktad., Geguž.-May 12, 1950 ★ ★ ★ Metai XL. Dienraščio XXXII.

Raistas

Kultūrinės Žinios iš Lietuvos.
Maironio Vardo Muziejus Kaune.
Donelaitis Ukrainietiškai.
Drama "Žemė Maitintoja."
Mykolaičio-Putino Kantata.
Rašo R. MIZARA

Įdomių žinių gauname iš Lietuvos kultūrinio baro:

Kaune Lietuvių literatūrinis institutas neseniai atidarė Maironio vardo literatūrinį muziejų.

"Tėvynės" Balsas" sako:

"Muziejų sudaro du skyriai: lietuvių literatūros klasikai ir šių dienų lietuvių literatūra."

Klasikų skyriun įeina žinios — knygos, laiškai, fotografijos, etc. — apie Donelaitį, Strazdelį, Daukantą, Baranauską, Kudirką, Maironį, Vaižgantą, Žemaitę, Biliūną ir kitus.

Prieš kiek laiko tame pačiame Kaune buvo atidarytas rašytojo Petro Cvirkos muziejus.

★

Žymusis Ukrainos poetas P. Tičina verčia į ukrainiečių kalbą Kristijono Donelaičio **"Metus."**

"Pavasario linksmybė" jau išversta, neužilgo bus baigtas visas veikalas ir išleistas Kijevė.

Rusų kalboje Donelaičio "Metai" jau seniai yra išleisti.

★

T. Lietuvoje baigiama ruoštis didžiajai **Dainų Dienai,** įvyksiančiai šių metų liepos 21 dieną sostinėje Vilniuje.

Dalyvaus 30,000 choristų dainininkų: bus ten liaudies chorai, kurių šiandien pilna Lietuva, bus ir bažnytinių chorų.

Ar skaitytojas gali įsivaizduoti tą įspūdį, kurį sudarys bendras 30,000 dainininkų choras, dainuojąs Gedimino kalno šešėlyj?

O lietuviai turi balsus!...

★

Kai kurie Amerikos lietuvių liaudies chorai svajoja apie vykimą į Lietuvą ir ten parodymą, "ką mes galime."

Deja, šaltasis karas neleidžia jiems to padaryti!

★

"Literatūra ir Menas" rašo, jog Lietuvoje šiuo metu labai prasiplėtė saviveiklos ratelių, aktorių - mėgėjų vaidinimai.

Neilgi veikalai statomi kolektyviniuose ūkiuose, statomi miesteliuose.

Bet... kaip pas mus, taip ir Lietuvoje, dar vis stokuoja neilgų, gadynei tinkamų dramų ir komedijų.

Rašytojai raginami kurti sceninius veikalus, pritaikytus periferijai—provincijai, kaip mes sakytume.

★

Neseniai Vilniaus valstybiniame teatre buvo pradėta vaidinti **"Žemė Maitintoja."**

Tai drama, sudaryta pagal Petro Cvirkos novelę, pavadintą tuo pačiu vardu.

Sudramatizavo Čiurlionienė-Kymantaitė, rašytoja ir režisorė.

★

V. Mykolaitis-Putinas neseniai parašė Kantatą, skirtą Tarybų Lietuvos dešimtmečiui.

Ją išspausdinsime mes šeštadienio Laisvėje.

Kantata pilna patoso, meilės naujajai Lietuvai.

Mykolaitis - Putinas yra tas asmuo, kuris parašė bene patį žymiausį romaną "Altorių šešėlyj."

Šiuo metu jis profesoriauja Vilniaus universitete.

★

Tarybų Lietuvos aukštųjų mokyklų studentai išleido reikšmingą atsišaukimą į savo kolegas, išsiblaškiusius pasaulyj.

Šis dokumentas neužilgo bus išspausdintas Laisvėje.

★

Kaune verda didžiulis atstatymo darbas. Dedama pastangų, kad šiemet Kauno mieste būtų užgydytos visos karo žaizdos, barbarų nacių paliktos.

Tas pats daroma Vilniuje ir kituose Lietuvos miestuose.

Prezidentas Trumanas žada vėl naudót atomų bombas, girdi, "jeigu reikės"

Du admirolai smerkia atominį Japonijos miestų naikinimą

Pocatello, Idaho. — Čia kalbėdamas, prez. Trumanas didžiavosi, kad atominėmis bombomis sunaikino Japonijos miestus Hirošimą ir Nagasakį; sakė, jog tos bombos privertė Japoniją pasiduoti ir tuo būdu, girdi, išgelbėjo "200,000" jankių gyvybių.

Trumanas užreiškė:

"Tatai aš padariau. Aš ir vėl taip daryčiau, jeigu reikėtų."

Admirolas Ellis Zacharias, buvęs vadas Jungtinių Valstijų karo laivyno žvalgybos prieš Japoniją, rašo žurnale Look, kad Japonija buvo jau baigiama primušt ir rengėsi pasiduot pirm, negu amerikonai numetė savo atomines bombas į Hirošimą ir Nagasakį.

Admirolas William D. Leahy, karinio Amerikos laivyno štabo galva karo metu, rašo savo knygoje "I Was There":

"To barbariško ginklo (atom-bombų) pavartojimas Hirošimoj ir Nagasaki nėkiek tikrai neprisidėjo" prie karo laimėjimo.

Ši adm. Leahy'o knyga išleista praeitą mėnesį.

Atomų bombos nužudė 150,000 iki 200,000 civilių žmonių tuose Japonijos miestuose.

Streikuoja Newarko Public Service elektrininkai

Newark, N. J. — Sustreikavo daugiau kaip 2,600 Public Service Elektros ir Geso kompanijos darbininkų, reikalaudami pakelti algas. Jie yra Darbo Federacijos Elektrininkų Unijos nariai.

Republikonas New Jersey gubernatorius Driscoll grasina perimti tos kompanijos įstaigas į valstijos rankas ir versti streikierius darban grįžti, jeigu jie gana greitai nesusitaikys su samdytojais.

Žada tyrinėt "sodomiškus griešninkus" valdžioje

Washington. — Valdžia ketina tyrinėt valdininkus nužiūrimus kaipo "sodomistus," tai yra, paleistuvaujančius vyrus su vyrais. Valdžia iki šiol paleido apie 90 "sodomiškų griešninkų."

Washingtono policijos vadai raportavo, jog mieste yra 5,000 tokių lytinių iškrypėlių, o tame skaičiuje — apie 3,500 valdininkų.

Tito siunčia kenkėjų šaikas į Albaniją

Tirana. — Albanija kaltina Jugoslaviją, kad jugoslavų Tito valdžia siunčia savo šaikas per sieną užpuldinėti Albanijos valdininkus, ardyti tiltus ir gadinti įvairius įrengimus. O Jugoslavijos valdininkai skelbia, būk taip darą albanai, priešingi liaudiškai savo valdžiai.

Smarkiai pakeliama N. Y. telefonų kaina

New York. — Valstijinė Viešųjų Aptarnavimų Komisija nutarė smarkiai pakelti telefonų naudojimo kainas. Kompanija iš to gaus 29 milionus dolerių daugiau gryno pelno per metus, negu iki šiol.

Valdinė valstijos komisija leido iki 24 procentų pabranginti telefonų vartojimą biznio įstaigose ir dikčiai pakelti jų kainą privačiuose namuose.

O pasikalbėjimui per telefoną po naujų metų reikės įmesti į dėžutę jau dešimtuką vieton penktuko šioje valstijoje, kaip nutarė ta komisija.

Izraelis užėmė 12,000 arabų farmas

Beirut, Lebanon. — Associated Press praneša, kad Izraelio kariuomenė išvijo 12,000 arabų valstiečių iš dviejų didelių kaimų, netoli Hebrono, ir užėmė tų arabų ūkius, viso 55,000 akrų plotą, kur jau baigė nokti javai.

Izraelis sako, jog tas plotas priklauso jam, pagal paliaubų sutartį, padarytą 1949 m. balandyje.

Vėliausios Žinios

London. — Prasidėjo užsieninių Amerikos, Anglijos ir Francijos ministrų konferencija. Jie svarstys ypač, kaip įtraukti vakarų Vokietiją į karinį bloką prieš Sovietų Sąjungą ir kaip nuslopinti liaudies-partizanų kovas Burmoje, Thailande ir Indo-Kinoje.

Amerikos valstybės sekretorius Dean Acheson (užsieninis ministras) ragino Angliją ir kitus vakarinės Europos kraštus priimti vakarų Vokietiją į "vakarinės civilizacijos šeimą."

London. — Pranešama, kad Anglija kreivai žiūri į Francijos pasiūlymą sujungt vakarinės Vokietijos ir Francijos anglies, geležies ir plieno pramones. Anglija bijo, kad jeigu tos vokiečių-francūzų pramonės susijungtų, tai anglai prarastų pirmaujančią vietą vakarinės Europos pramonėje.

Amerikos valstybės sekretorius Achesonas užgyrė tą Francijos pasiūlymą.

Washington. — Senatas 50 republikonų ir pietinių demokratų balsų prieš 22 atidėjo neribotam laikui svarstymą biliaus, siūlančio išleisti teisingos samdos įstatymą. Bilius sako, turi būti baustinai uždrausta skriaudingi skirtumai žmonių samdyme dėl jų spalvos, tautybės bei religijos.

Indonezija. — Holandų komandieriai, pagaliaus, įsakė savo koloninei kariuomenei Amboinos saloje užbaigt dviejų savaičių sukilimą prieš Indonezijos respubliką.

Prezidento kelionė tvenkiniui "šventint" lėšuos $250,000

Washington. — Apskaičiuota, kad dabartinė prezidento Trumano kelionė į vakarinę Washingtono valstiją lėšuos 250 tūkstančių dolerių iš šalies iždo.

Trumanas sakė, kad jo kelionė esanti "nepolitinė" —jis važiuojąs "pašventinti" Grand Coulee tvenkinį vandens-elektrinę jėgainę, Wash. valstijoj.

Republikonas senatorius Harry B. Cain pajuokė kartotinus to tvenkinio šventinimus. Sako:

— Velionis prezidentas Rooseveltas du sykiu šventino Grand Coulee, 1934 ir 1937 metais. P-s Trumanas jau šventino tą tvenkinį 1948 metais. Valdininkai šventino ten kiekvieną įvedamą naują mašiną (dinamą) elektrai gaminti. O dabar Trumanas šventins tiktai tuščią vietą, kur bus vėliau įstatyta dar viena nauja mašina. Todėl, aš manau, kad Grand Coulee tvenkinį reikėtų perkrikštyt į "Šventinimų Tvenkinį."

Dar iš Audėjų konvencijos

Laisvėje iš 6 d. gegužės buvo rašyta, kad CIO Audėjų Unijos konvencijoj unijos prezidentu tapo išrinktas George Baldanzi vietoje Emil Rieve. Tai buvo klaidingas pranešimas, (iš pirmųjų supainiotų radijo ir komercinės spaudos žinių).

Audėjų CIO unijos prezidentu pasiliko tas pats Emil Rieve, nes prieš jį nebuvo nei kandidato statyta taipgi ir iždininkas tas patsai. Ginčai ėjo dėl pirmojo vice-prezidento vietos. George Baldanzi jau per 11 metų buvo vice-prezidento vietoj. Bet, matyti, dėl kokių dalykų, nesutiko su unijos prezidentu Rieve, tai pastarasis į tą vietą rėmė Bishopo kandidatūrą. Bet laimėjo George Baldanzi, gaudamas 1,038 balsų, o Bishopas gavo 742. Prie to, dar išrinkta 20 asmenų į vice-prezidento vietą. Jų pavadinimas tas patsai, tik pareigos ir alga kiek skiriasi. Pirmasis vice-prezidentas gauna $13,500 algos, o kiti po mažiau.

V. Vilkauskas,
Buvęs delegatas.

Prašo Jungtines Tautas ištirt, kaip naikinama žmoniškumo teisės šioje šalyje

Įžymūs amerikiečiai skundžia Washingtono ragangaudžius

Lake Success, N. Y. — Įžymių amerikiečių delegacija įteikė prašymą Jungtinių Tautų Komisijai dėl Žmoniškumo Teisių, kad ištirtų, kaip yra naikinamos pilietinės teisės Jungtinėse Valstijose.

Delegacija prašė ypač ištirti, kaip kalėjimu baudžiami neva už Kongreso paniekinimą tie amerikiečiai, kurie atsisako Neamerikinės Kongresmanų Veiklos Komitetui patys prieš save liudyti arba kitus išdavinėti kaip įtariamus komunistus.

O kadangi Aukščiausis Jungtinių Valstijų Teismas užgyrė tokias bausmes, tai nieko daugiau nelieka, kaip tik kreiptis į Jungtines Tautas dėl žmoniškumo teisių apsaugos šioje šalyje, sako tas prašymas.

Prašymas pabrėžia, jog ypač terorizuojami, persekiojami ir kalėjiman siunčiami tie, kurie darbuojasi už taikos išlaikymą ir už ramias derybas dėl ginčijamų klausimų išsprendimo per Jungtines Tautas.

Antrinis Jungt. Tautų Žmoniškumo Teisių Komisijos sekretorius, dr. Egonas Schwelb'as imdamas tą prašymą, pareiškė, kad komisija neturi teisės spręsti privačių piliečių skundus. Jis, tačiau, žadėjo perduoti prašymo kopijas visiems komisijos nariams ir pasiųsti vieną kopiją valstybės departmentui Washingtone. Schwelbas taipgi sakė, jog komisija diskusuos, ar paplatinti savo teises taip, kad galėtų svarstyti ir privačių piliečių skundus-prašymus.

Šį prašymą įteikė devynių asmenų delegacija: Profesoriai Henry Pratt Fairchild ir John Kingsbury, rašytojai Howard Fast ir John H. Lawson, progresyvių advokatas Martin Popper ir žymūs visuomenės veikėjai intelektualai— Adrian Scott, dr. Edward Barsky, Helen Bryan ir Leon Josephson.

Prašymą pasirašė apie 100 mokslininkų, artistų, rašytojų ir profesionalų, jų tarpe:

Dr. Dorothy Brewster, profesorius W. E. B. DuBois, Scott Nearing, prof. John J. DeBoer, Corliss Lamont, Louis Untermeyer, dr. Kurt Anderson, Larkin Marshall ir kt.

Stalino atsakymas į vokiečių sveikinimą

Berlin. — Vokiečiai rytinės Vokietijos valdininkai pasiuntė premjerui Stalinui sveikinimus už tai, kad Sovietų armija 1945 metais išlaisvino vokiečius iš fašizmo tironijos.

Stalinas, atsiliepdamas į sveikinimus, atsiuntė pareiškimą, kuriame sako, jog yra įsitikinęs, kad draugiški santykiai tarp rytinės Vokietijos ir Sovietų Sąjungos eis dar vis geryn ir geryn. "Tatai bus naudinga mūsų tautoms, taikos palaikymui ir bendradarbiavimui tarp visų taiką mylinčių šalių," sako Stalinas.

Kanados seimas atmetė bilių prieš komunistus

Ottawa, Kanada. — Kanados seimas 147 balsais prieš 32 atmetė reakcininkų pasiūlymą uždraust komunistinį veikimą. Pasiūlymas buvo nukreiptas ypač prieš Progresyvę Darbo Partiją.

SEOUL, Koreja.— Pietinės Korejos valdžia skleidžia paskalus, būk Šiaurinės Korejos Liaudies Respublika rengiasi užpult ją.

Išteisinti Kūbos komunistų vadai

Havana, Kūba. — Aukštasis Kūbos teismas surado nekaltais Blasą Rocą, sekretorių Liaudiškos Socialistų (komunistų) Partijos, ir kelioliką kitų šios partijos komiteto narių.

Jie buvo kaltinami už tai, kad neva suokalbiavę nuverst Kūbos valdžią. Teismą prieš juos pakurstė FBI, Jungtinių Valstijų slaptosios policijos agentai.

Bet teismas nusprendė, jog nėra nė mažiausių įrodymų prieš kaltinamuosius.

Sovietinė policija paliuosavo 3 amerikones

Berlin. — Buvo suimtos 3 amerikonės, kurios fotografavo įvairius dalykus sovietinėje Berlyno dalyje. Policija atėmė iš jų fotografines filmas ir ant rytojaus paleido tas amerikones.

Suklupo šnipai, meluodami prieš atomistą Oppenheimerį

Oakland, Calif. — Iš Komunistų Partijos išmesti šnipai Sylvia Crouch ir Alfred Barbosa pasakojo, kad prof. J. Robertas Oppenheimer, garsus atominis mokslininkas, girdi, buvęs artimas komunistų draugas.

Tie šnipai "liudijo" Californijos valstijos senato komisijai, tyrinėjančiai "neamerikinę" veiklą. Šnipai painiodamiesi šnekėjo, kad Oppenheimerio kambariuose 1941 m. buvę laikomi slapti komunistų susirinkimai. Jie sakė, kad tuose susirinkimuose dalyvavęs ir kitas atominis mokslininkas, prof. Weinberg, kuris buvo įtariamas kaip "Sovietų agentas."

Šnipui Barbosai buvo parodyti fotografiniai Oppenheimerio ir Weinbergo paveikslai ir jis jų nepažino.

Šnipė Sylvia Crouch sakė, jog asmeniniai nepažino Oppenheimerio, kuomet jis dalyvavęs komunistų susirinkimuose, bet vėliau, girdi, "aš jį iš paveikslų pažinau."

Oppenheimeris, pirmosios atominės bombos darymo direktorius, atsiuntė pareiškimą, kad jis niekuomet nebuvo ir nėra komunistas, ir kad komunistai nelaikydavo savo susirinkimų pas jį.

Oppenheimeris pasisakė, jog seniau priklausęs kai kurioms kairiųjų organizacijoms. Bet apie tą priklausymą jis pranešė valdinei atomų jėgos komisijai, kuomet buvo skiriamas kaip atomų bombos gaminimo direktorius.

Dabar Oppenheimeris yra Princetono Universiteto profesorius.

Stockton, Calif. — Republikonas Jungtinių Valstijų senatorius Richardas M. Nixon, čia kalbėdamas, pareiškė pilną pasitikėjimą Oppenheimeriui, kaip ištikimam amerikiečiui.

Nixon'as yra narys Neamerikinės Kongresmanų Veiklos Komiteto Washingtone. Jis dabar viešoje prakalboje sakė, jog jis pats ir tas komitetas kartotinai apklausinėjo Oppenheimerį ir pilniausiai užgyrė jo ištikimybę Amerikos valdžiai.

LAISVĖ

LITHUANIAN DAILY, PUBLISHED BY
The Laisvė, Inc.
Established April 5, 1911
Every day except Sundays, Mondays, and Holidays
110-12 ATLANTIC AVENUE, RICHMOND HILL 19, N. Y.
TEL. VIRGINIA 9-1827-1828

President, GEORGE WARES; Secr.-Treasurer, WILLIAM CHAPELS
Editor, ROY MIZARA

SUBSCRIPTION RATES

United States, per year	$7.00	Canada and Brazil, per year	$8.00
United States, per 6 months	$3.75	Canada and Brazil, 6 months	$4.00
Queens Co., per year	$8.00	Foreign countries, per year	$9.00
Queens Co., per six mos.	$4.00	Foreign countries, 6 months	$4.50

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

Smūgis Teisių Biliui.

Aukščiausio Teismo sprendimas, paskelbtas pirmadienį, dėl "nekomunistinių priesaikų," yra dar vienas antausis mūsų Konstitucijai, Teisių Biliui.

Teismo narių dauguma patikėjo Ne-Amerikiniam Komitetui ir visokiems šniukštinėtojams, liūdijusiems prieš komunistus, ir priėmė jų žodį už pinigą, o darbininkų teises paneigė.

Tik vienas teismo narys, teisėjas Hugo L. Black, drąsiai pareiškė savo rašytame dokumente, kad tos priesaikos, kurias Taft-Hartley įstatymas verčia darbo unijų vadus daryti, yra nekonstitucinės ir kad teismo dauguma, užgirdama tą Tafto-Hartley įstatymo dėsnį, joms pritaria.

Teisėjas Black nurodė, jog šis Tafto-Hartley įstatymo dėsnis gali būti naudojamas ne tik prieš komunistus, o ir prieš kitų partijų žmones.

Tai numatė ir nujautė ir tūli darbo unijų vadovai tuojau po to, kai Tafto-Hartley įstatymas buvo priimtas. Tokie darbo unijų vadovai, kaip John L. Lewis, Tafto-Hartley įstatymą vadina vergijos įstatymu. Net ir Phillip Murray tam įstatymui ir toms "nekomunistinėms priesaikoms" ilgai priešinosi.

Bet aukščiausias šalies teismas viso to nepaiso; jis eina pagal vėją, o šiandien krašte, šaltojo karo vėjui pučiant, daug lengviau eiti pavėjui, ne kaip prieš jį.

Teisėjas Jacksonas padarė savo atskirą pareiškimą, pasisakydamas, būk komunistinė partija nesanti amerikinė, būk ji esanti subversyvė.

Visa tai skatinte skatina visokius raudonbaubius drąsiau kovoti prieš komunistus ir tuos, kurie priešinasi šaltajam karui. Nes šiandien komunistu apskelbimas kiekvienas, nesutinkąs su reakcine Trumano politika.

Aukščiausias šalies teismas padarė ir daugiau kai ką: Jis uždraudė pikietavimus, kuriuose bus statomi reikalavimai, kad samdytojai samdytų negrus darbininkus.

Jis pasisakė prieš tai, kad samdytojai "verstų" savo darbininkus stoti į darbo uniją.

Jis pasisakė prieš politinius darbininkų streikus, nors politiniu streiku galima pavadinti bent kokį streiką.

Visa tai pastato darbininkų judėjimą į didesnį pavojų ir verčia jį, nori kas ar nenori, daugiau ir griežčiau kovoti prieš kylantį mūsų krašte fašizmą.

Privalome atsiminti, jog kiekviename krašte, kur fašizmas įsigalėjo, pirmiausiai buvo kovojama prieš komunistus, o paskui jau sekė kitų įsitikinimų darbininkai ir bendrai darbo žmonės.

Norėdama juo greičiau iš šaltojo karo padaryti "karštąjį," Amerikos valdančioji klasė pirmiausiai bando užduoti smūgį patiems progresyviškiausiems ir veiklausiems darbininkams. Mūsų teismai stoja jai talkon.

O visgi vilties netenka pamesti, nes anksčiau ar vėliau Amerikos žmonės prieš tai tars savo nuomonę.

Dennisas turėsiąs eiti kalėjiman.

Jungtinių Valstijų komunistinės partijos generalinis sekretorius, Eugene Dennis, šiuos žodžius rašant atrodo, pirmadienį turės eiti kalėjiman.

Taip patvarkė Jungt. Valstijų prokuratūra.

Dennis, kaip žinia, yra nusmerktas vieneriems metams kalėti už "paniekinimą Ne-Amerikinio Komiteto," kurio buvęs pirmininkas šiuo metu sėdi kalėjime už žulikystes.

Bet Dennis yra nusmerktas, drauge su kitais 10 komunistų vadovų, penkeriems metams kalėti dėl savo idėjų; jo byla yra apeliuojama į aukštesnįjį teismą. Dennis prašė, kad valdžia neimtų jo į kalėjimą dabar, kad palauktų, kol jis sutvarkys savo apeliaciją dėl antrosios bylos. Bet, matyt, prokuroras McGrath to prašymo nepaiso.

Tiesa, šiuos žodžius rašant, Denniso advokatai daro viską, kad šis prokuratūros nutarimas būtų atkeistas. Žmonės šiuo reikalu siunčia savo reikalavimus telegramomis ir laiškais, bet, neatrodo, kad jų balsas bus išklausytas.

Gyvename įkaitintą raudonbaubizmo gadynę, todėl nėra lengva valdovams susivaldyti.

Tenka ruoštis.

Šių metų liepos mėnesio pradžioje Didžiajame Niujorke įvyks du dideli sambūriai: **Lietuvių Literatūros Draugijos suvažiavimas ir Lietuvių Darbininkų Susivienijimo dvi-metinis seimas.**

Laiko iki tų sambūrių ar sąskridžių tepasiliko labai mažai, — tik pusantro mėnesio.

Taigi tenka gerai pagalvoti, kad abu sąskridžiai būtų pasekmingi, o jie bus pasekmingi, jei abiejų organizacijų nariai ir kuopų valdybos prie to gerai pasiruoš.

Nepaprasta pareiga gula ir ant Didžiojo Niujorko pažangiųjų lietuvių. Jie privalo sutvarkyti sąskridžių programą taip, kad suvykę svečiai galėtų ne tik savo darbus atlikti, bet ir gražiai pasižmonėti.

KAS KĄ RAŠO IR SAKO

PAGYRŲ PUODAI

Kanados Liaudies Balsas rašo:

Kinijos nacionalistai (tautininkai) pakartotinai gyrėsi, kad jie sumuša komunistus, besiveržiančius į Hainano salą. Vieną dieną jie net spragučius degino gatvėse, šūkavo, kad jie apturėję didelę pergalę. Bet staiga jie susėdo į orlaivius ir laivus ir išlėkė. Kai tik komunistai prisiartino prie salos, kinkos sudrebėjo ir pasileido bėgti, palikę net 125,000 kareivių.

Reikia pasakyti, kad šis požymis, ši charakteristika tautiniams vadams nėra grynai kinietiška. Panašiai bėgo Lietuvos "tautos vadas" su savo sėbrais. Panašiai bėgo Lenkijos šlėktos. Sugriebė auksą ir dui. Kaip tu čia kovosi, kad pavojus yra. O ir lenkų generolai gyrėsi Berlyną paimsią į dvi savaites.

Išlakščiusių po užsienius "didvyrių" spaudoj dažnai matosi žinių apie jų "partizanų" kovas. Jie skelbia svietui, kad bolševikai vos laikosi. Tik per "baisų terorą" jie laiką žmones po savo padu. Tai vis tokie pasigyrimai, kaip kad ir čiangkaišekininkų. Jie visai nepamatuoti.

IR SAVO AKIMIS MATĖ BAISŲ SKURDĄ

Dienraščio Vilnies paryžietis korespondentas A. Miškūnas lankėsi Italijoje ir paduoda savo patirtus įspūdžius. Jis rašo:

Jeigu jums teks arba teko matyti Italijoje gamintą filmą "Dviračių Vagys" ("Bicycle Thieves") jūs galite manyti, kad ten rodomas italų darbininkų skurdas yra perdėjimas: tikrovė yra šimtus kartų blogesnė, negu tas filmas rodo, skurdas yra toks slėgiantis, toks nežmoniškas, kad joks filmas negali jo atvaizduoti.

Su italu draugu, su kuriuo susipažinome Pasaulinio Taikos Kongresu metu Paryžiuje, mes paėmėme traukinį link Timburtino, vieno skurdžiausių Romos darbininkiškų priemiesčių. "Jokie įsivaizduoti dalykai neprilygsta tam, ką pamatysi," sakė draugas. "Bet ką tu manai, — ar aš tik turčių butuose buvau? Man teko matyti skurdą gimtinės Lietuvos valstiečių lūšnose, man teko matyti skurdą Chicagos Pietų negrų lūšnynuose, man teko matyti Navajo indėnų molinius urvus su nuo bado sergančiais vaikais, man teko matyti . . ."

"Bet tu nematei Timburtino... Aš tau parodysiu, ką tavo Marshallo planas padarė su mūsų varguoliais . . ."

Korespondentas rašo apie vieną bedarbio šeimą, jų aplankytą. Jis sako:

Siniora Beruzzi žinojo, kad mes ateiname. Ji pravėrė duris su draugiška šypsena ir pasisveikino su mano draugu, kuris su ja mane supažindino. Pirmame kambaryje radosi mažas staliukas, ant kurio stovėjo žibalo pečiukas; prie jo kitas didesnis stalas su dviem kedėmis ir trimis dėžėmis, kurios atstovauja kedes, — penkios vietos prie stalo šeimynoje, kuri turi septynius narius. Du visuomet valgo sėdėdami ant lovų. Dvi lovos randasi tame pačiame kambaryje, kuris yra ir valgomasis, ir virtuvė ir prausimosi kambarys (senas apdaužytas bliūdas, kuris su vandeniu užkeliamas ant vienos dėžės, sudaro visas prausimosi sąlygas). Kitame kambaryje vėl dvi lovos, viena už uždangos, — ten miega tėvai. Vienoje lovoje miega vaikai. "Mes galėtume turėti daugiau vietos apsisukti, jeigu išmestume bent vieną lovą," sako seniora Beruzzi, "bet mes nenorime, kad vaikai miegotų taip susikimšę." Pasekoje namie yra keturios lovos dviejuose kambariuose, keturios lovos dėl septynių asmenų, tai senioros Beruzzi nuomonėje ne susikimšimas.

Pati seniora Beruzzi serga džiova, "kuri dabar kiek pagijusi." Trys metai atgal ji pradėjo spiaudyti kraują, ir buvo nuvežta ligoninėn. Ten jiems buvo pasakyta, kad jos džiova limpama, ir kad ji negali grįžti pas vaikus, nes gali juos apsirgdinti, negali grįžti nebent per du metus gydysis. Bet po pusmečio ji iš ligoninės buvo pasiųsta namo, nes "labai greitai pagijo." Šiandien ji nespiaudo kraujais, bet kosti ir krūtinė jai kostint skauda. Gryno oro reikia, jai kartą pasakė socialio saugumo daktaras, gryno oro, kuo daugiau pieno, daržovių ir, virš visko, poilsio . . .

Bet nei to poilsio, nei to maisto šiai bedarbio šeimai nėra. Miškūnas baigia:

"Kuomet apleidome Beruzzio butą ir tamsiais laiptais nulipome žemyn, du basi vaikai atsiskubino, rankos ištiestos, prašančios ko nors. 'Bon giorno, signior,' jų vaikiški balseliai suskambėjo, 'tik vieną cigaretą . . .'

Tokia dabartinė Marshallo plano Italija . . ."

"MINISTRAI" PEŠASI UŽ KAULĄ

Didžiausia nelaimė ištiko smetoninį "ministrą" Graužinį Urugvajuje. Ten ėmė ir pribuvo kitas toks pat "ministras," atsiųstas Gabrio. Juomi yra koks ten Šacikauskas. Jis sako, kad jis yra "tiesotas Lietuvos atstovas," o ne smetonininkas Graužinis.

Apie šių dviejų "ministrų" susiėdimą rašo Urugvajaus lietuvių Darbas:

Matomai "ministrą" Graužinį "ministras" Šacikauskas baigia iš kantrybės išvesti, kad vasario 16-tos radijo programą Graužinis baigė tokiu svarbiu numeriu: "Netikėkite ką Šacikauskas kalba ir daro! Jis nėra joks Lietuvos ministras. Jis neturi jokios valdžios. Tautinas ir Gintautas — tai prasimanyti vardai! Aš, Kazimieras Graužinis, esu vienintelis Lietuvos ministras, aš turiu valdžią, aš turiu Lietuvą, aš . . . aš . . ."

Graužinis ne be reikalo karščiuojasi. Ne dėl to, kad jis neturi nei Lietuvos, nei valdžios, nei nieko bendro su lietuvių tauta. Jis jaustųsi visai laimingas su "ministro" titulu ir su alga, kurią jam išmoka Vašingtonas. Bet, kur tu matęs, ir diplomatijos istorijoj dar nėra buvę panašaus įvykio, kad šalia jo atsirastų toks akiplėšiškas konkurentas, kuris kėsintųsi jį nuo ėdžių nustumti! . . .

Šį pavojų matydamas Graužinis ir sapne Šacikauską mato. Nebesiseka jam ir Lietuvos "nepriklausomybės" datą žmoniškai paminėti. Šiemet vasario 16-tą Graužinis minėjo prislėgtoj nuotaikoj. Vietos laikraščiai nepridavė veik jokios reikšmės šiai "istorinei" dienai.

Pagaliau, vietos laikraščių redakcijos ir nekurios įstaigos nebežino su kuriuo "ministru" reikia skaitytis, kuris jų "tikras": Šacikauskas ar Graužinis? Net pats dienraštis "El Dia," palaikąs Graužinio pusę, ėmė ir susimaišė paskutinę dieną, t.y. vasario 16-tos laidoje paskelbė Šacikausko radijo minėjimą . . .

Dienraščio Laisvės Reikalai

Šiomis dienomis išsiuntinėjom pranešimus tiems, kurių prenumerata už dienraštį Laisvę jau yra išsibaigusi. Būkite taip geri, atsinaujinkite tuojaus, kaip tik gaunate pranešimą. Dienraščiui dabar labai reikalingi pinigai. Persikraustymo kaštai labai mus suvargino. Užsimokėdami už prenumeratą daugelis prideda doleruką — kitą aukų. Tas yra labai svarbu.

Prašome pasiskaityti gražių pranešimų iš kolonijų:

"Gerbiama Laisvės Administracija!

Mūsų L. L. D. 145 kuopa turėjo mažą parengimą, kuriame prisiminus kryžiokų biaurius darbus, dalyviai sukėlė Laisvės paramai $35.00

Linkime jums ištvermės laikytis prieš tamsą, ir skleisti šviesą tarp lietuvių.

Draugiškai,
LLD 145 Kp., Los Angeles, Calif.
Per **R-ka.**"

Ot kur pavyzdys, kaip ir mažose sueigose galima padaryti didelią naudą, turint sumanumo. Kalifornniečius turėtų pasekti ir kiti mažesnių kolonijų Laisvės patriotai.

Kitas gražus laiškelis iš Binghamton, N. Y.

"Gerbiami Laisviečiai!

Prisiunčiu čekį vertės $18.50. Bus $6.50 už Laisvės prenumeratą o $12.00 auką apsigynimui nuo hitlerinių padaužų, tokių kaip tie, kurie užpuolė Antaną Bimbą.

Reiškiame jums, drauge Bimba, užuojautą ir sveikiname už kovingumą. Mes ne tuščiais žodžiais kalbame, bet tiekiame ir finansinės paramos kovai prieš kryžiokus.

Šie pinigai buvo sukelti pasidarbavus O. Kaminskienei. Aukojo šie asmenys: Valerija Kaminskienė $3.50, J. ir K. Vaičekauskai $2.50. Po $2.00 aukojo: V. Kapičiauskienė, B. ir V. Zmitraitės ir J. K. ir A. Navalinckai.

Prie pirmos progos ir vėl pasistengsime pagelbėti finansiniai. Nes suprantame sunkią dienraščio finansinę padėtį. Remsime jį, kiek tik išgalėsime.

Draugiškai, **Josephine.**"

Binghamtoniečiai yra dažnūs ir duosnūs dienraščio rėmėjai. Jie gražiai pasirodė šiuo kartu ir dar pasižadėjo remti neužilgo ir vėl.

Daugiau finansinės paramos gavome nuo:

Pov. Garnys (didž. N. Y. apylinkės)	$80.00
K. Senkus, Minersville, P.	6.00
O. L. iš Long Island.	5.00
K. Sungaila, Brooklyn, N. Y.	5.00
A. Phillips, Cincinnati, Ohio.	3.00
Wm. Jankowsky, Mc Donald, Pa.	2.00
J. Mikulskis, Brooklyn, N. Y.	1.00
A. Baniulis, Mahanoy City, Pa.	1.00
Mrs. H. Savukas, Portage, Pa.	1.00
Napoleonas Kisielius, Brooklyn, N. Y.	1.00

Gražiai pasirūpinta finansine parama dienraščiui. Širdingai dėkojame tiems, kurių iniciatyva surinktos aukos ir visiems aukojusiems. Šiais metais mūsų dienraštis turės didelių finansinių trūkumų, tad parama aukomis yra labai reikalinga.

Laisvės Administracija.

Kur link Amerikos darbo unijos?

"The Catholic Worker," kurio misija yra laimėti Amerikos darbininkus katalikų bažnyčiai, gegužinėje savo laidoje įdėjo įdomų Robert Ludlow straipsnį "Darbininkų Problema." Autorius plačiai diskusuoja Amerikos darbo unijas ir jų veiklos būdus. Jame užtinkame daug sveikos kritikos darbo unijų adresu, bet taip pat per visą straipsnį raudonų siūlu nusidriekia klaidinga išvada. O toji išvada yra tokia, kad organizuotiems darbininkams nereikią kištis į politinį veikimą. Tegul kiti tuo reikalu rūpinasi. Darbo unijos turinčios saugotis politikos, kaip baisiausios pavietrės. Bandoma įkalbėti svietui, kad visi mūsų darbo unijų judėjimo silpnumai ir trukumai pareina nuo to, kad unijų vadai įtraukė darbininkų organizacijas į politinę veiklą.

Gal "The Catholic Worker" straipsnio autorius galvoja, kad jis čionai surado naują "principą," bet tai yra tik mums gerai pažįstamos Aidoblistų "filozofijos" prikėlimas iš numirusių. Tos pastangos per vėlai daromos. Amerikos darbininkų judėjimas jau ir pamiršo aidoblistinį-anarchistinį atsinešimą linkui politinės veiklos. Tai buvo klaidingas atsinešimas, nieko nedavęs kadaise daug žadėjusiai L. W. W. organizacijai, negalėtų duoti ir dabar mūsų darbo unijoms, jeigu jos paklausytų Robert Ludowo ir nutrenktų šalin visokį politinį veikimą.

Tiesa kaip tik antroje pusėje. Amerikos organizuotiems darbininkams per daug metų daugiausia pakenkė atsisakymas nuosaikiai ir rimtai išnaudoti demokratines teises veikimui valstybės aparato. Reikia tik pasveikinti darbo unijas, kad jos pradeda įsitraukti į politinį veikimą. Jų silpnybė yra ne tame, kad jos įsitraukia į politinį veikimą, bet kad jos dar vis netiki **nepriklausomu** politiniu veikimu. Tiek Amerikos Darbo Federacija, tiek CIO įsisėdo į demokratų partijos vežimą ir tik šoka pagal tos partijos muziką. Jų politinio orkestro vadu yra prezidentas Trumanas.

Kas kita, jeigu Amerikos darbo unijos padarytų dar vieną žingsnį pirmyn, tai yra, kad jos atsimestų nuo abiejų senųjų kapitalistinių partijų ir pradėtų statyti nepriklausomą darbo partiją. Jų nelaimė yra tame, kad jos ne tik nesirengia šiam žygiui, bet dar visomis keturiomis kovoja prieš tuos, kurie siūlo joms tą naują ir teisingą kelią. Tik atsiminkime, kaip nachališkai Green ir Murray išstojo prieš tas unijas, kurios praėjusiose prezidentiniuose rinkimuose reikalavo atsimesti nuo senųjų partijų ir stoti po vėliava naujos Progresistų Partijos. Ypatingai CIO vadovybė atsidavusiai šoka pagal Trumano muziką.

Taigi, Amerikos darbo unijų judėjimas turi žengti ne didelį žingsnį atgal į politinės neveiklos IWW laikus, bet pirmyn, į tikrai savistovų, nepriklausomą polit. veikimą. Iš istorijos reikia mokytis, kaip išvengti klaidų, o ne kaip tas klaidas pakartoti. "The Catholic Worker" klaidina darbininkus, mokydamas juos trauktis šalin iš politinių kovų arenos. **Salietis**

Zecerių Unijai 100 Metų

1850 metų pradžioje Niujorke įsikūrė spaustuvininkų, zecerių organizacija — *New York Printers' Union.* Kadangi tuomet spauda dar nebuvo sugrobta į turčių (monopolistų) glėbį, tai šiai organizacijai galėjo priklausyti ir samdytojai.

Pirmosios niujorkiškių zecerių organizacijos prezidentu buvo žymusis liberalas, žurnalistas ir visuomenininkas *Horace Greeley,* "The Tribune" dienraščio redaktorius, kurio statula šiuo metu stovi prie Broadway ir 32-rosios gatvės Niujorke; toji vieta pavadinta Horace Greeley Aikšte.

Po dvejų metų buvo sušauktas spaustuvininkų suvažiavimas, kuriame gimė National Typographical Union, kuri vėliau pasivadino *International Typographical Union* vardu.

Taigi ši ITU šiuo metu yra pati seniausia darbininkų unija Jungtinėse Valstijose.

O šios unijos lokalas 6 yra pats seniausias lokalas ir jam priklauso apie 10,000 zecerių, — raidžių rinkėjų, — korektūrų skaitytojų ir kitokių.

Šis lokalas angliškai vadinamas *"Big Six"* (Šeštu Didžiuoju).

Praėjusį savaitgalį (geguž. 6 d.) "Big Six" minėjo savo 100 metų gyvavimo sukaktį. Įvyko didžiulis bankietas, buvo teikiami medaliai ir pagyrimų lakštai žymesniems unijos darbuotojams.

Per tą šimtą metų daug vandens patiltėmis nubėgo, daug pasaulyje naujo įvyko. Spaustuvėse taipgi atsitiko daug naujų reiškinių: mašinos žymiai patobulėjo, darbas tapo labai sumašinintas. Spauda, komercinė laikraštija patapo įnagiu milijonierių ir bilijonierių; prieš darbininkus vis griežtesnė kova vedama.

Bet kadangi spaustuvių darbininkai buvo organizuoti, kovojo ir savo reikalus dabojo, tai jie sugebėjo apsaugoti pačius' elementariniausius savo interesus.

Dėl to šiandien organizuoti spaustuvininkai - zeceriai gali smagiai pasididžiuoti savo protėvių darbais, atliktais jų naudai prieš šimtą metų.

M.

Naujas A. Vienuolio-Žukausko Romanas

Neseniai "Pergalės" žurnale išspausdintas vieno mūsų seniausių rašytojų A. Vienuolio romanas "Puodžiūnkiemis." Naujo romano pasirodymas yra dar retas mūsų literatūros faktas, nusipelnąs atskiro paminėjimo ir įvertinimo.

A. Vienuolis — vienas ryškiausių kaimo gyvenimo vaizduotojų lietuvių literatūroje, akylus to kaimo stebėtojas, susikaupęs daug gyvos, reikšmingos medžiagos, — pirmąjį savo tarybinį romaną paskyrė taip pat buržuaziniam Lietuvos kaimui pavaizduoti. Laiko atžvilgiu "Puodžiūnkiemis" apima laikotarpį nuo pirmųjų buržuazinės Lietuvos įsitvirtinimo metų ir baigiasi jos žlugimo dienomis, besikuriant tarybinei santvarkai 1940 metų vasarą. Tiesa, iš pat pradžių reikia konstatuoti, kad A. Vienuolis labai susiaurino savo uždavinį, pavaizduodamas šį ilgą laikotarpį. Viešasis visuomeninis - politinis šio meto gyvenimas pavaizduotas tik prabėgomis, rimčiau į jį neįsigilinant. Net tokie įvykiai, kurie, be abejonės, turėjo poveikį kaimui, kaip buržuazinė žemės reformą, fašistinis 1926 m. perversmas, voldemarininkų pučai ir t.t. romane liko beveik visai nepaliesti.

Vis dėlto Vienuolis romane "Puodžiūnkiemis" sukuria ryškų buržuazinės Lietuvos gyvenimo vaizdą, duoda lietuviškos buržuazijos įsigalėjimo, smukimo ir pagaliau žlugimo stiprų menišką, apibendrinantį atvaizdą.

Puodžiūnų šeima ir pirmiausia jos galva, — vyriausias romano asmuo — Jonas Puodžiūnas yra buožė, perauges į kapitalistinį dvarininką, tipišką lietuviškos žemės ūkio buržuazijos atstovą.

Be abejo, Puodžiūnų šeimos iškilimas, dvaro centro įsigijimas siejasi su nuslopinimu proletarinės revoliucijos, kuri spėjo pakirsti ekonomines senosios dvarininkijos šaknis. Iš kitos pusės — tos revoliucijos pasikartojimo baimė privertė lietuvišką buržuaziją įvykdyti žemės reformą, pirmiausia, žinoma, apsirūpinant savo pačios reikalus, suimant į savo rankas nors kiek ir apkarpytus dvarus. Toliau buržuazijos viešpatavimas ėjo vis didesnio turtų grobstymo keliu, negailestingai išnaudojant ir samdinius darbininkus (bernus ir kumečius), ir valstiečius, ypatingai naujakurius, kurie visiškai pakliuvo į buržuazijos spąstus ir palengva turėjo vėl perleisti gautąją žemę naujiems dvarų šeimininkams ir buožėms. Šie bernų išnaudojimo ir valstiečių naujakurių nususinimo, jų ūkių užgrobimo procesai "Puodžiūnkiemyje" labai ryškiai, vaizdžiai ir tipiškai pavaizduoti, kas ir sudaro vieną stipriausių ir idėjiškai reikšmingiausių romano pusių. Meniniu atžvilgiu Puodžiūno santykių ir konfliktų su bernais ir naujakuriais scenos yra taip pat labiausiai vykusios, įspūdingiausios.

Jono Puodžiūno paveiksle ne mažiau ryškiai atskleisti ir kiti tos buržuazijos tipingieji bruožai: jos nežmoniškas šykštumas ir turtų grobstymas, jos storžieviškumas ir nekultūringumas, garbės troškimas ir ambicingumas, o taip pat jos buožiškas praktiškumas, kapitalistinis versliškumas, pastangos žemės ūkį sujungti su kapitalistinės pramonės įmonių steigimu (Puodžiūno svajonės ir bandymai pastatyti plytinę, malūną, elektros užtvanką, įkurti savo laukuose miestelį).

Tokia yra sociališkai ryški, atskleidžianti eksploatatorišką lietuviškos buržuazijos veidą, viena romano linijų. Antroji linija, kuriai romane skiriama beveik tiek pat dėmesio, — tai šeimyniniai santykiai. Jie atskleidžia psichologinį ir moralinį buržuazijos veidą, iškelia aikštėn jos vidinius prieštaravimus.

Jonas Puodžiūnas savo kapitalistiniu godumu subiaurioja, sudarko visus žmogiškus šeimyninius santykius. Norėdamas pasiglemžti brolio dalį, jis visaip pastarąjį apgaudinėja, rūpinasi palikti brolį bevaikiu, padega jo svirną ir t.t. Kada vis dėlto broliui gimsta duktė, Jonas Puodžiūnas, nepaisydamas jokių moralinių ir teisinių nuostatų siekia apvesdinti ją su savo sūnumi.

Santykiuose su vaikais Jonas Puodžiūnas prislėgtas nenugalimo buržuazinėje santvarkoje prieštaravimo. Iš vienos pusės, jis pavaizduojamas kaip gana rūpestingas tėvas, mylįs savo vaikus, norįs užtikrinti jiems laimingą, turtingą ateitį. Tačiau, nesiskaitydamas su vaikų polinkiais ir norais, jis atstumia juos nuo savęs, pasidaro jiems rūstus despotas, vienus pats išveja iš namų, kiti patys nuo jo pasitraukia, nepakęsdami jo despotiškumo ir prievartos. Žinoma, nėra tipingas reiškinys, kad visi tokios despotiškos kapitalistinės šeimos vaikai pasitrauktų nuo tėvų, o juo labiau, kad daugelis jų nueitų revoliuciniais keliais, kuriais nueina du Jono Puodžiūno vaikai — Povilas ir Aldona, o iš dalies ir Antanėlis, vesdamas kumečio dukterį ir pasipiktindamas tėvo nežmoniška eksploatacija. Tipingesnis yra vyriausiojo Puodžiūno sūnaus Kazio kelias, kuris, taip pat nesugyvendamas su tėvu, nueina tačiau ne revoliucijos keliu, o buržuazinio valdininko karjeros keliu. Vis dėlto pats buržuazinės šeimos, prislėgtos siaurų materialinių išrokavimų, irimas, yra būdingas buržuazinės visuomenės reiškinys, ir "Puodžiūnkiemis" jį vaizdžiai atskleidžia.

Būdinga yrą ir romano pabaiga. Tiesa, ne viskas čia pakankamai motyvuojama ir išryškinama, tačiau pagrindinės socialinės linijos nužymimos gana teisingai. Jonas Puodžiūnas, netekęs šeimos ir neturėdamas kam pavesti dvaro, ryžtasi išsikviesti vienuolius, kurie po jo mirties paveldėtų dvarą ir melstųsi už jį. Tačiau ir atvykus vienuoliams, Jonas Puodžiūnas, nors jau susenęs ir mažiau paslankus, negali atsikratyti savo savininkiškos prigimties, stengiasi vienuolius apgaudinėti, pasinaudoti jų darbu. Iš kitos pusės, vienuolių atvykimo faktas charakterizuoja ir kitą Lietuvos buržuazinio gyvenimo reiškinį — užsieninio kapitalo skverbimąsi į Lietuvą, ir pirmon galvon — vokiškojo kapitalo, susijusio su visa fašistine hitlerine Pabaltijo užgrobimo ir kolonizavimo politika. Romanas parodo, kad lietuviška buržuazija ir jos vyriausybė ne tik nesipriešino šiems vokiškųjų imperialistų ir hitlerininkų žygiams, daromiems prisidengus įvairiom priedangom, jų tarpe ir "šventų" vienuolių ordeno kauke, o net šitą žygį rėmė, pati kvietė tą užsienini kapitalą ir hitlerinius agentus, ieškodama juose atramos prieš bekylantį revoliucinį judėjimą, prieš Lietuvos liaudies troškimus eiti išvien su Tarybų Sąjunga.

Labai reikšmingos yra paskutinės romano scenos, pavaizduojančios visišką buržuazinių gaivalų ir Jono Puodžiūno sumišimą, pakilus revoliucinėms darbo masių nuotaikoms, belaukiant Tarybinės Armijos atžygiavimo ir t.t. Tie buržuaziniai gaivalai parodomi vieniši ir bejėgiai, socialiniame gyvenime tapę parazitais, kurių vieni (kaip Puodžiūno sūnus Kazys) bailiai bėga į užsienį, kiti gi — kaip pats Jonas Puodžiūnas — suglumę laukia savo galo, tereikšdami bejėgę pagiežą kylančiam naujam tarybiniam gyvenimui. Romanas parodo ir įtikina, kad šių parazitų pašalinimas yra pribrendusi visuomeninė būtinybė, kad juos būtina pašalinti nuo tako.

Plačiai pavaizdavęs lietuvišką buržuaziją, ją demaskavęs ir atskleidęs visą eilę jos būdingiausių bruožų, A. Vienuolis "Puodžiūnkiemyje" daug silpniau parodė tas revoliucines darbo masių jėgas ir jų kovą, kuri ėjo buržuazinėje Lietuvoje prieš Puodžiūnus ir visą jų santvarką. Tiesa, tų darbo masių gyvenimo ir kovos momentų romane yra ne taip jau maža (naujakurių gyvenimas, bernų streikas, Kauno darbininkų demonstracija laidojant Povilą Puodžiūną, Raudonosios Armijos laukimas ir sutikimas romano gale ir t.t.). Tačiau visi šie momentai romane pavaizduoti eskiziškai, kaip atskiri epizodai, plačiau neišvystomi ir nesusiejami gilesniais siužetiniais saitais. Tai, kad šiai darbo masių kovai vadovauja pogrindinė komunistų partija, kad ji dieną iš dienos tą kovą organizuoja, romane tik užsimenama ar sausai deklaruojama. Romane nėra pilnakraujų tipingų komunistų paveikslų, tų komunistų, kurie vadovavo ir vedė darbo žmones į kovą su fašistiniu režimu. Romane neatskleisti organiški, gilūs komunistų partijos ryšiai su darbo žmonių masėmis, su jų revoliucine kova.

Apskritai vienas esmingiausių romano meninių, kompozicinių trūkumų, atsiliepiančių ir į romano idėjinę vertę, yra tas, kad romane, išskyrus Joną Puodžiūną, nėra kitų ryškiau ir pilniau nubrėžtų figūrų. Kiek plačiau pavaizduota Puodžiūno žmona bei brolis Antanas, tačiau šios figūros socialiniu atžvilgiu tik papildo pagrindinį Jono Puodžiūno paveikslą, yra jo šešėliai ir atspalviai. Visi gi kiti romano personažai yra daugiau ar mažiau epizodiniai, su plačiau neišryškintais charakteriais. Neišryškinti ir revoliuciniai personažai, kurie kovoja, grumiasi su Puodžiūnų buržuaziniu pasauliu. Dėl šito neišryškinimo kai kurie tų revoliucinių personažų vaizdai romane yra blankūs, dirbtini. Silpnai išryškinti Puodžiūno vaikų — Povilo ir 4—Naujas a. vienuolio- žuk Aldonos — nuėjusių į revoliucionierių komunistų eiles vaizdai.

Žinoma, ir buržuazinėje Lietuvoje buvo atsitikimų, kad asmuo, kilęs iš buržuazinės šeimos, nueidavo į revoliucionierių komunistų eiles. Tačiau juos į šias eiles atvesdavo ne tos ar kitos rūšies šeimyninės nesantaikos, pasibiaurėjimas tėvų despotizmu bei šykštumu, o pirmiausia ir svarbiausia gilus idėjinis augimas ir lavinimasis, teorinis marksizmo-leninizmo įsisąmoninimas. Tuo tarpu gi šie momentai Povilo ir Aldonos vaizduose visiškai neišryškinti, neatskleistas jų išvidinis pasaulis, jų palaipsniškas sąmonėjimas, neparodytas jų darbas revoliucijos gretose, kuris taip pat yra geriausia revoliucionieriaus mokykla ir tt.

Vienuolio romanas "Puodžiūnkiemis," nors dėl silpno vaizduojamų įvykių susiejimo su visuomeninio politinio gyvenimo raida, dėl nepakankamo revoliucinių jėgų ir kovos išryškinimo ir nesuteikia pilno buržuazinės Lietuvos vaizdo, vistik yra vertingas mūsų tarybinės literatūros kūrinys, ryškiai pavaizduojąs buržuazinį kaimą, jo socialines jėgas ir pirmiausia jo šlykščią, išnaudotojišką, parazitišką žemės ūkio buržuaziją. Romanas teisingai atspindi buržuazinėje Lietuvoje kaimo klasinį susiskaldymą ir darbo masių revoliucinių nuotaikų kilimą. Šis romanas savo ryškiais, stipriais naujų buržuazinių dvarininkų — Puodžiūnų ir naujakurių klasinių prieštaravimų vaizdais, teisingu buožių klasės socialinės ir psichologinės esmės pavaizdavimu griauna Lietuvos buržuazijos valdymo išpuoselėtą teoriją apie kaimo idiliją, demaskuoja buožiją, kaip pikčiausią Lietuvos darbo žmonių priešą.

Romanas pasižymi ir ryškiais meniniais privalumais. Tvirtai vystomi pagrindinių veikėjų charakteriai, meistriškai vaizduojamos kaimo gyvenimo scenos, nuosekliai vystoma fabula, graži ir turtinga yra romano kalba.

Romaną būtina išleisti atskira knyga.

B. Pranskus.

Kelionė į Meksiką

LOS ANGELES, Cal.—Susitarę su dd. Pukiais, vieną šeštadienio rytą susėdom į mūsų Plymouth ir patraukėm į Palm Springs. Ta vieta randasi apie 100 mylių nuo Los Angeles, apsupta didelių kalnų. Ten oras daug šiltesnis negu Los Angelese.

Ten daugiausiai augina datules (dates). Taipgi ten randasi dideli Hollywoodo artistų vasarnamiai, kur artistai praleidžia žiemos laiką.

Pavaikštinėjom, dar šian ten pavažinėjom, ir visi geram ūpe palikom tą jaukią vietukę ir traukėm toliau. Pakelyje privažiavome didelius sodus, kur augina datules. Dar pirmu kartu teko iš taip arti matyti, kaip jas augina. Pakeliuj visur daug standų, kur parduoda tas datules. Patraukė ir mūsų akį ir sustojus d. Pukis pasipirko kelis svarus. Visi valgom ir gėrimės, kad labai geros: tik ką nuo medžio nuimtos, natūralės.

Netrukus privažiavom druskos ežerą Salton Sea. Kol dar nebuvom privažiavę arti, tai manėm pasimaudyti, bet kada privažiavome arčiau, tai pasirodė, kad nėra patogumų maudytis, tai susiradę didelį medį ir gražų pavėsį, susėdę pasivalgėm pietus, nes saulutė labai kaitino, tai turėjom nuo jos biskį pasislėpti. Užkandę traukėm tolyn.

Po valandėlės privažiavome Imperial Valley. Buvo įdomu tą garsųjį slėnį pamatyti, nes jau seniau skaitėme laikraščiuose ir girdėjome per radiją apie jį. Apie pora metų atgal ten buvo dideli darbininkų streikai, kova už būvį ir daug kraujo buvo pralieta, keli darbininkai prarado gyvastį. Todėl ir žingeidavome apie tas vietas.

Laukai labai gražūs, lygūs; viskas gražiai auga. Matėm kviečių ir miežių, net ir linai čia auga, bet daugiausiai tai daržovės. Kadangi tas slėnis netoli Meksikos rubežiaus, tai laukų apdirbimui daugiausiai parsigabena meksikiečius ir mažai moka. Kada apdirba, tai juos vėl siunčia atgal. Tai tiek apie tą garsųjį slėnį.

Kadangi saulė karštai kaitino, tai sustojom ir išsigėrėm malt'o, ir vėl traukėm tolyn. Nors nei vienas iš mūsų nesam buvę Mexicali ir labai žingeidavom pamatyti, bet tą dieną nepasiekėm, nusprendėm nakvoti. Suradom jaukią vietelę Jacumba, pavakarieniavom, padiskusavom apie pravažiuotas vietas ir nuėjom poilsiui.

Ryte atsikėlėm anksti. Drg. Pukis aplaipiojo kalnus, pasigerėjo gamtos grožybėmis ir vėl traukiam. Privažiuojam El Centro. Miestelis mažas, tai pasivalgėm pusryčius ir vėl važiuojame. Privažiavus rubežių, įvažiuojame į Mexicali dar anksti ryte, tai nusprendėm pavažinėti po apylinkę. Pasukom po dešine, ir kaip nustebom pamatę tokį vaizdą: Ten cemento gatvių kaip ir nėra, tik apie tris blokus biznio vietoj. O šiaip pavažiavus tik už kampo baisus vaizdas, toks didelis griovis, o jame biskis vandens matyti. To griovio abiejose pusėse pristatyta šandukių iš lentelių sukalinėtų ir čia gyvena darbininkai. Baisus reginys. Tuoj prisiminė Hooverio laikai, kaip žmonės tada gyveno pas mus. Bet čia atrodo dar prasčiau. Tikrai nėra žodžių apipiešti jų gyvenimą. Tos būdelės lyg būtų šunims laikyti, betgi čia šeimos su pulkais vaikų. Vaikai apiplyšę, basi, purvini ir, veikiausiai, nedavalgę. Ir kiek mes čia išvažinėjom, visur vienodos būdelės, išskiriant vienoj miesto dalyj pora valdiškų pastatų ir keli švaresni pagyvenimo namai. Atrodo, kad čia valdininkai gyvena.

Taip norėjosi susirasti žmogų, kuris galėtų sukalbėti angliškai, ir pasiklausinėti apie jų gyvenimą. Sustojome prie gasolino stoties. Tuoj prieina pora vaikinėlių, bet negalima susikalbėti. Vėliau atėjo stoties savininkas, tai jis kalba kiek angliškai, ir mes paklausėm, kiek čia yra gyventojų. Jis atsakė, kad 100 tūkstančių. Aš paklausiau apie tą griovį, kodėl ten taip žmonės gyvena ir kieno kaltė, ar valdžios ar tų žmonių? Jis atsakė, kad iš dalies tai valdžios, nes labai prastai patarnauja žmonėms. Klausiau, koks ten vanduo tame griovy ir dėl ko jį vartoja. Jis atsakė, kad tai atviras išmatų kanalas.

Klausiau, kur jie gauna vandens dėl gėrimo. Jis atsakė, kad nei vandens, nei elektros šviesos nėra. O iš kanalo baisi smarvė, dulkės, purvas, net šiurpas ima, pamislijus apie tų gyventojų padėtį.

Aš bandžiau daugiau sužinoti apie jų padėtį, bet mano sankeleiviai mane subarė, kad daugiau neklausinėčiau. Tas žmogus dar pamanys, kad kokia šnipė ar reporterė ir dar gali areštuoti. Palikom tą žmogų ramybėje.

Jau atsidarė ir krautuvės. Aš sumaniau nueiti ant tiltuko ir nutraukti porą paveikslukų dėl atminties. Draugė mane vėl subarė. Sako, tave šiandien tikrai areštuos. Atvažiavai į kitą šalį ir bandai paveikslus traukti. Aš vistiek nuėjau. Kada grįžau, jie tur būt buvo suėję į krautuvę ir aš, nematydama jų, įėjau apžiūrinėti kokiu paminklėlių (souvenirs). Taip mes pasimetę išbuvom apie 45 minutes. Jie sako: Tai ar tave paleido? Mat, jie tikrai manė, kad aš jau areštuota ir dabar bėdoj, nebus galima greitai išvažiuoti.

Meksikos žmonės labai religingi, ten randasi viena, bet didelė bažnyčia. Ir kaip pradėjo žmonės eiti į tą bažnyčią, tai tikrai be galo: būriais traukia visi išlindę iš tų urvų, eina melstis. Juo žmonės maldingesni, juo jie tamsesni ir biednesni. Jie neturi tinkamų vietų gyventi, bet dievo namai dideli ir ne iš lentgalių sukalti, bet mūriniai. O tie vargšai eina dievo maldauti, kad jiems už griekus dovanotų. Ir jie jaučiasi prasikaltę.

Kur tik pasistatai automobilį, vaikai tuoj apipuola ir siūlosi nuvalyti; nori kelis skatikus užsidirbti. Kur nors eini, tai vaikai bėga paskui ir prašo, kad leistum batus nuvalyti. Negalima jų atsikratyti. Tai baisu ir pamislyti apie jų gyvenimą. Bet mūsų ponai mato toli už kelių tūkstančių mylių, už "geležinės uždangos," o nemato savo kaimynų, kaip jie blogai gyvena.

Pasibastę biskį, apleidom tą biaurų dulkių miestelį ir traukėm namų link. Pervažiavus rubežių Calexicao, visai kitas vaizdas. Važiuojam ir kalbam: Tikrai du skirtingi pasauliai. Kaip pamąstai, tai, rodos, nebūtų teisinga, kad Amerika atplėšė kelias valstijas nuo Meksikos, bet iš dalies gal ir gerai, kadangi Meksikos valdžia nieko netaiso. Tai jeigu nebūtų užgrobus, ir mūsų Kalifornija, veikiausiai, taip būtų išrodžius, kaip anoj pusėj rubežiaus. Dabar gi pusėtinai modernizuota.

A. B.

Virš 500 šeimų išvijo iš namų Pipestem upės potvynis Jamestown, N. D. Slėnyje esanti mokykla paliegusiems vaikams nukentėjo daugiausia.

ŽINIOS IŠ LIETUVOS

Naujam Durpių Kasimo Sezonui Prasidedant

ŠIAULIAI, kovo 18 d. — Šiaulių valdybos durpynų kolektyvai baigia ruoštis naujam durpių kasimo sezonui. Radviliškio, Bačiūnų ir Karpiškių durpynuose visiškai paruošti darbui mechanizmai ir transportas. Sutvarkomi bendrabučiai sezoniniams darbininkams. Visur atidaromos pramoninių prekių ir maisto parduotuvės, įrengiamos valgyklos.

Žymiai pagerėjo durpynų technikinis aprūpinimas. Per šį sezoną papildomai bus pradėtos eksploatuoti mašinos durpėms gaminti. Bačiūnų durpyne bus pastatytas galingas agregatas, pagamintas Ivanovo durpių pramonės mašinų gamyklos. Radviliškio durpyne sumontuotas naujas pakrovimo kranas. Paruoštas reikalingas kiekis kastuvų, kurvių ir kito inventoriaus. Baigtas sezoninių darbininkų verbavimas ir techninių, brigadininkų, mašinistų parengimas.

Šiais metais Šiaulių valdybos durpynai pagamins miesto elektrinėms ir pramonės įmonėms 20,000 tonų durpių daugiau, negu pernai.

★

Užauginsime Gausų Derlių

TELŠIAI, kovo 22 d.—Telšių apskrities kolūkiečių susirinkimuose svarstomas TSRS Ministrų Tarybos nutarimas "Dėl kolūkių, MTS ir tarybinių ūkių pasiruošimo pavasario sėjai eigos."

Su dideliu pakilimu praėjo kolūkiečių susirinkimas Luokės valsčiaus "Žaibo" kolūkyje. Kolūkio pirmininkas, supažindinęs artelės narius su nutarimu, padarė pranešimą, kaip kolūkis pasiruošė sėjai . Dar rinkimų į TSRS Aukščiausiąją Tarybą išvakarėse kolūkis užbaigė žemės ūkio inventoriaus remontą ir sudarė sėklos fondą. Dabar sėkla valoma, rūšiuojama ir tikrinama jos kokybė. Didelis dėmesys skiriamas visų pasėlių sparčiam apsėjimui veisline sėkla. Dabar kolūkis turi tiek veislinės sėklos, kad jos pilnutinai užteks apsėti 200 ha žemės. Kolūkis išveža vietines ir mineralines trąšas į laukus. Šiuo metu jų jau parsivežta apie 16 tonų. Sudarytas gamybinis planas ir pajamų - išlaidų sąmata. Parengtas planas pereiti į žalieninę sėjomainą. Kolūkis tam apsirūpino daugiamečių žolių sėkla. Kolūkio valdyba, suprasdama, kad vienas iš pagrindų užtikrinti gausių derlių išauginimą yra sistemingas profesinių žinių gilinimas, dar žiemos mėnesiais suorganizavo kolūkyje agrotechnikos ratelį. Šiame darbe daug padeda valsčiaus agrotechnikas.

★

Taksi Šiauliuose

ŠIAULIAI, kovo 22 d. — Šiomis dienomis čia gauta nauja partija lengvųjų mašinų "Pobieda," skirtų miesto auto-taksi parkui.

Šiuo metu Šiauliuose kursuoja septynios lengvosios mašinos-taksi. Artimiausiu laiku jų skaičius padidės.

KALVIO IGNOTO TEISYBĖ

3-21-50 APYSAKA —39—

Parašė A. GUDAITIS—GUZEVIČIUS

(Tąsa)

Iš prezidiumo išsiskyrė išsimurzinęs senis, nusitraukė kepurę ir aiškiai lietuviškai pasakė:

— Pradėsim mitingą, draugai.

Jo balsas skambėjo po visą depo, atsimušdamas į aprūkusius palubės stiklus.

— Draugai! Jau kelios dienos, kaip Vokietijos imperatoris kaizeris Vilhelmas išdūmė, paspraudęs uodegą. Va, šitas garvežys vakar buvo Berlyne. Žinios iš tenais rodo, kad proletarai nenori nusileist grobuoniam. Proletariatas neužgiria imperialistų politikos, bet reikalauja: tuojau sustabdyt karą ir atimt okupacines armijas iš grobiamų ir plėšiamų kraštų... Proletarų solidarumas — šiandien mūsų svarbiausias uždavinys. Tam klausimui ir susišaukėm tą mitingą. Žodį čia gaus paeiliui visų partijų ypatos, bet tiktai vienu — tiktai proletariato solidarumo reikalu.

Jo žodžius lenkiškai pakartojo liesas žilaūsis senis, o po to prakalbėjo rusiškai:

— Kad suprastų ir vieni, ir kiti, ir treti, — aš pasakysiu rusiškai. Visų svarbiausia šiandien mum — bendrumas, susipratimas. Mes vilniečiai — iš mažų dienų kelios tautos gyvenom ir iš mažų dienų visaip mokėjom susikalbėti. Juk į tą pačia saulę visi vienodai žiūrėjom, vienodai ji visiems mums švietė, nors ją visi kitaip vadinom. O dabar, kai po tuo kaizerio batu pagyvenom, tai tarp mūsų, kaip tarp šunų, — jokios vienybės. Pepėjėsai, bundistai, nacionalistai! Kokių tiktai nėr! Aš pasakysiu taip: ar pėpėjėsas, ar bundistas, — tas pat velnias! Nereikia mum nei tų, nei tų. Tebūna viena partija, proletarinė partija, kaip Rusijoj!

Jam karštai plojo.

Paskui užlipo jaunas, švariai apsivilkęs žmogus, ir klausytojai pradėjo šūkauti:

— Pėpėjėsas!

Kilo triukšmas.

Staiga:

— Ja sprašivaju! — tiesiog be jokių įžangų iš kito garvežio tiltelio sušuko smailabarzdis akiniuotas žmogus.

— Ja spra-šivaju!

Jam nedavė kalbėti. Švilpė, keikė ir šūkavo "doloj."

Ignotas pajuto, kad palydovas traukia jį už rankovės į priekį:

— Dabar, draugas, lipk tu.

Ir Ignotas ėmė paskui jį bruktis pro glaudžiai sustojusius geležinkeliečius. Besibrukdamas nugirdo:

— Kto taki? (kas jis toks? — lenk.)

— Litevski chlop! (lietuvis valstietis. —lenk.)

Ir jam buvo nesuprantama, ar "litevski chlop" geras, ar negeras vardas...

Ant garvežio tiltuko vėl prabilo smailabarzdis, išbalęs žmogus su drebančia žiauna:

— Ja sprašivaju ot imeni eserov, to est, partiji... (aš klausiu eserų vardu, tai yra partijos — rus.)

— Doloj! (šalin — rus.) — atsakinėjo jam iš minios, bet jis savo geliančiu balsu stengėsi perrėkti minią.

Jo neklausė. Čia vienas, čia kitas vis taip pat kopė į prezidiumo tiltuką ir šaukė:

— Draugai! Tovarišči! Tovažiši!...

Ignotas pamažu yrėsi pro minią prie garvežio. "Kapcionas" jam padėjo stumtis, vis kartodamas:

— Draugai, draugai, praleiskit!

Tik prie pat garvežio tekinių Ignotas pamatė, kad kartu su juo brukasi per žmones jaunas, energingas vyrukas, šviesiu, iš kareiviškos milinės pasiūtu frenčiu. Padėjęs jam užsikarti ant garvežio, tas vyrukas tuoj priėjo prie pirmininkaujančio, nusiėmė "kepkę" nuo kareiviškai kirptos galvos ir garsiai pasakė:

— Liet-Biel-Cėką vardu! (Liet. Biel. CK — Lietuvos — Bielorusijos Komunistų Partijos Centro Komitetas).

Paskui jis paskubomis apspaudė atkištas jam prezidiumo narių rankas, trumpai pažvelgęs į Ignotą, spūstelėjo ranką ir jam ir tuoj įsikabino į priekinius turėklus, tiesiog prie žibinto.

— Draugai, aš kalbėsiu rusiškai... Štai, čia pakėlė balsą nematytas mums žmogus. Jis klausia įgaliojimų. O kokių įgaliojimų reikia? Kas įgalino Piterio proletarus sumušti carą, dvarininkus ir fabrikantus? — Priešams reikia duoti trumpą atsakymą: mūsų kelias aiškus! Mes norim buržuazijos ir dvarininkų nuvertimo! Mes norim socializmo! Mes norim nušalinimo parazitiškų klasių nuo valdžios ir nuo pramonės viršūnių — tuojau pat! Mes nemanom, kad socializmas tai vaikišku žaislelių sankrova! Mums aišku, kad socializmo statyba yra daugelio metų uždavinys, bet socializmas turi būti statomas be kapitalo liokajų!... Socializmui nereikia nei bankų, nei bažnyčių palaiminimo!

Geležinkeliečiai ėmė ploti.

Trumpam pertraukęs kalbą, komitetininkas (Partijos komiteto narys) atsikvėpė ir pradėjo jau kitokiu tonu — šalčiau ir lėčiau:

— Mūsų partija — Komunistų partija, nori įspėti dėl priešų, kurie spraudžiasi dabar į proletariato eiles, prisidengdami visokiausiais kailiais! Mums spiaut, ar jie vadinasi socialistais, ar revoliucionieriais, ar sionistais, ar pepejėsais. Nesvarbu, kaip kas užsimaskuoja. — Reikia juos išmesti lauk! Mest lauk visus, kas tiktai ardo darbininkų klasės vienybę! Proletariatas visur vienas! Proletariatas visur toks pat! Jei šiandien vokiečių proletarai paimtų valdžią į savo rankas, tai okupacija būtų, kaip matai, panaikinta, ir tai ne tik Lietuvoje, bet ir Bielorusijoj, ir Ukrainoj, ir Lenkijoj! Bet šiandien proletariatas prie valdžios dar nepriėjęs. Visokio plauko menševikai, visokių spalvų neva socialistai, sulindę į ministerių vietas, dar tempia kapitalo vežimą iš pražūties. Ar jie palies bankus? Ar jie palies dvarus? Ar jie duos žemės valstiečiams? Ne!

Jam nebaigus kalbos, kyla kažkoks murmesys. Galvų jūra siūbuoja. Visi žiūri į tarpdurį. Ten pasirodo šalmai, vokiečių šalmai! Štai, veržiasi per minią, prie garvežio!

Kieme vėl suskamba bėgio gabalas, bet šį kartą smulkiai ir greitai kapojamas: tai aliarmas! Aliarmas! Vokiečiai lipa į garvežio tiltelį. Kažkas traukia Ignotą už rankos. Nuo tiltelio kažkas dar spėja sušukti:

— Šalin parazitų valdžią! Tegyvuoja sava proletarinė tarybinė respublika!

Ir tik tada pro griausmingą "ura" ir plojimus Ignotas išgirsta karštą šnabždesį į pačią ausį:

— Komendantas! Uždaro mitingą. Eikim, kad nepasimestumėm!

Ignotas įsižiūri į ūsuotą "kapcioną" ir jau stumiasi prie jo, bet kažkas išjungia šviesą. Minutei viskas paskęsta tamsoje.

—Bėk! — kažkas traukia Ignotą į šalį.

— Be panikos! — pasigirsta tamsoje aiškus ir skardus komitetininko balsas: — Uždegt šviesą!

Tuoj ima žibsėti degtukai, paskui pamažu įsidega didysis žibintas.

Kieme vis dar tebemuša aliarmą.

— Šalin okupantai! — sušunka keli balsai ir paskęsta nedarniame riksme.

Riksmas netyla. Kažkoks vokietis trypinėja ant garvežio laiptų. Prezidiumo vyrai, suglaudę galvas, skaito kažkokį popierių ir tariasi, ir, štai, pirmininkaujantis pakelia ranką:

— Tovažiši! Draugai! Dėmesio! Gautas komendanto įsakymas nutraukti mitingą. Zoldatenratas nusiplauna rankas: čia komendanto, girdi, zona! Švabai stato kulkosvydžius prie depovo! Išeit leidžia tik pro juodus vartus. Yra pasiūlymas perkelt mitingą kluban! Ar bus kitų pasiūlymų?

Pasinaudojęs tylos valandėle, eseras vėl pakelia balsą:

— Ja sprašivaju, kto?... (aš klausiu, kas... —rus.)

Pasipiktinimo jau nebegalima suvaldyti. Vieni švilpia, kiti staugte staugia, kai kas puola tempti ožiabarzdį nuo garvežio. Ignotas patenka į tokį sūkurį, jog nebegali nulaikyti krypties. Jį stumdo ir priekin, prie durų, ir atgal, prie garvežio. Tik prie pat vartų ūsuotasis jo draugas išmeškerioja jį iš ūžiančių geležinkeliečių srovės:

— Ar čieli kaulai?

(Daugiau bus)

J. Jurginis.

VILNIUS

(Tąsa)

Vilniaus Darbininkų Atstovų Taryba, reikšdama savo solidarumą ir dėkingumą Rusijos proletariatui, atvėrusiam ir lietuvių tautai kelią į išsivadavimą, priėmė pasveikinimus Tarybų Rusijos Liaudies Komisarų Tarybai ir Raudonajai Armijai. Pasveikinime Tarybų Rusijos Liaudies Komisarų Tarybai buvo išreikštas Lietuvos darbo žmonių pasitikėjimas ir atsidavimas didžiajam proletariato vadui Leninui. Sveikinimas baigėsi žodžiais: "Liaudies Komisarų Taryba, kurios priešakyje yra prityręs pasaulinio proletariato vadas — draugas Leninas, yra Lietuvos darbininkų klasei kelrodinė žvaigždė besivystančioje kovoje dėl visiško išsivadavimo." Sveikinime Raudonajai Armijai buvo išreikštas pasigėrėjimas didvyriška Raudonosios Armijos kova ir įsitikinimas jos laimėjimu: "Mes, Lietuvos darbininkai, su didžiausiu džiaugsmu stebime didvyriška narsumą, jūsų rodomą kovoje prieš ginkluotąsias kontrrevoliucijos jėgas. Taip pat sveikiname tuos darbininkus ir valstiečius — Lietuvos sūnus, kurie yra įstoję į šios armijos eiles, aukoja savo gyvybę bendram darbininkų klasės ir ypač savo brolių, dejuojančių sunkios okupacijos junge, išvadavimo reikalui."

Gruodžio 16 dieną Vilniuje sustojo visos dirbtuvės ir įmonės: darbininkai, atsiliepdami į komunistų partijos šaukimą, rinkosi į demonstraciją. Demonstracijoj dalyvavo apie 20 tūkstančių žmonių. Pagrindiniai demonstrantų reikalavimai buvo: "Visa valdžia darbininkų taryboms!" "Paleisti politinius kalinius", "Neduoti okupantams išgabenti geležinkelių ir kitokio turto." Demonstracija vyko ramiai ir tvarkingai, nors okupantai gatvėse buvo išstatę sargybas, ginkluotas šautuvais ir kulkosvaidžiais. Apie pirmą valandą dieną demonstracija iš Lukiškių, dabar Tarybų, aikštės išsitiesė Gedimino gatve. Praeidami pro Vilniaus (Liudo Giros) gatvės kampą, kur buvo įsikūrusi buržuazinė Lietuvos Taryba, demonstrantai šaukė: "Šalin Tarybą." "Šalin krašto išdavikus." Lietuviškosios buržuazijos vadeivoms apsaugoti buvo pastatytos vokiškųjų okupantų sargybos.

Visuotinis streikas ir didinga politinė demonstracija Vilniuje turėjo milžinišką atgarsį visoje Lietuvoje. Atsiliepdami į komunistų partijos kovos šaukimą, visų stambesnių miestų darbininkai taip pat organizavo visuotinius streikus ir stambias politines demonstracijas, kuriose masiškai dalyvavo ir kaimo varguomenė.

Visuotinio streiko Vilniuje metu buvo paskelbtas Laikinosios Revoliucinės Lietuvos Darbininkų ir Valstiečių vyriausybės manifestas, pasirašytas tos vyriausybės pirmininko Vinco Mickevičiaus-Kapsuko ir septynių jos narių. Manifeste buvo rašoma:

"Sukilusių Lietuvos darbininkų ir neturtingiausiųjų valstiečių vardu, Lietuvos raudonarmiečių vardu apskelbiame: Valdžia vokiškosios karo okupacijos, Lietuvos tarybos ir visų kitų buržuazijos tautinių tarybų ir komitetų pašalinta. Visa valdžia pereina į Lietuvos darbininkų ir mažažemių atstovų tarybų rankas."

"Tvirtai eina pirmyn Pasaulio Proletarų Revoliucija, — buvo toliau pareikšta manifeste. — Viso pasaulio buržuazija mato, kad artinasi jos galas. Mirtinojo priešo akyvaizdoje jinai organizuojasi į šventąją pasaulio kontrrevoliucijos sąjungą ir stato visas savo pastangas, kad pirmučiausia sugniaužtų socialistinę revoliuciją Rusijoje.

Revoliucijai kilus Vokietijoje, pavojus pasaulio kapitalui dar didesnis pasidarė. Jisai pasiryžęs visa ką padaryti, kad kaip nors neleistų susivienyti Rusijos ir Vokietijos revoliucijai; užtai anas ypatingą domę atkreipė į šalis, atskiriančias Rusijos Respubliką nuo Vokietijos. Jisai nusprendė geležiniu lanku suveržti Rusiją ne vien tik iš rytų ir šiaurės, bet ir iš pietų ir vakarų pusės ir būtinai užgniaužti Rusijos revoliuciją, o po to ir Vokietijos.

Parsidavusi Priebaltijos Lietuvos ir Lenkijos buržuazija, netekusi vilties savo jėgomis nuveikti augančią pas mus proletarų revoliuciją, kaip įmanydama stengiasi, kad greičiau ateitų anglų - prancūzų - amerikiečių kariuomenė ir pagelbėtų jai kraujo upėse paskandinti darbininkų klasę. Mes žinome ką neša Lietuvos proletarams ir pusproletarams šitie naujieji "paliuosuotojai": jie neša tą patį prislėgimą ir nužeminimą, kuriuos pirm trijų metų buvo atnešę vokiečių "paliuosuotojai"; tą patį darbininkų klasės ir kaimo biednuomenės plėšimą ir pavergimą. Iš Rusijos pavyzdžio mes matome, kad "sąjungininkų" imperialistų okupacija nieku nesiskiria nuo vokiečių imperialistų okupacijos: tas pat dvarininkų ir kapitalistų valdžios sugrąžinimas, tas pat darbininkų ir kaimo biednuomenės pavergimas; ta pati juodoji reakcija, tie patys sušaudymai ir pasityčiojimai iš mūsų brolių."

Toliau tame pačiame manifeste buvo paskelbta dvarininkų, turtuolių, bažnyčių, vienuolynų ir dvasiškių žemių, girių, vandenų ir žemės gelmių turtų, geležinkelių, pašto, telefono ir telegrafo įstaigų, bankų ir fabrikų nacionalizacija, 8 valandų darbo diena, darbininkų ir valstiečių skolų kapitalistams, dvarininkams ir dvasiškiams panaikinimas, lygios teisės visoms Lietuvoje gyvenančioms tautybėms, o taip pat administratyvinės naujos valdžios priemonės.

Gruodžio 18 d. Vilniuje vitrinose, ant tvorų ir namų sienų pasirodė didelis, keturiomis kalbomis spausdintas tokio turinio skelbimas:

(Daugiau bus)

Įsigykite Vėliausią Rojaus Mizaros Apysaką

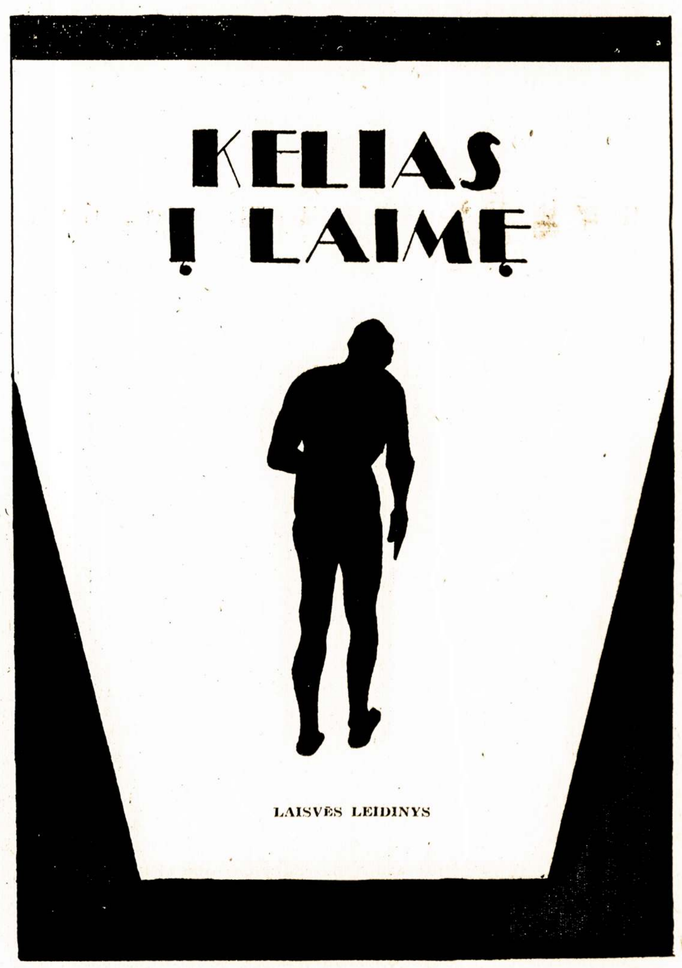

Knyga tik ką išėjo iš spaudos gražiuose viršeliuose; turi 368 puslapius.

Apysaka vaizduoja Amerikos lietuvių gyvenimą.

Pažinkite Mykolo Kilpos, veikalo herojaus, išgyvenimus Lietuvoje ir Amerikoje.

Tai apysaka, kurią pradėjęs skaityti, nenorėsite padėti į šalį, kol užbaigsite!

Duokite šią knygą savo draugui bei kaimynui pasiskaityti, tai bus jam gražiausia dovana.

Knygos egzempliorių skaičius yra ribotas, todėl, kurie norite ją gauti, pasiskubinkite.

Knygos kaina $1.50.

Užsakymus siųskite:

"LAISVĖ"

110-12 Atlantic Ave. Richmond Hill 19, N. Y.

WORCESTER, MASS.

Meno Veikla Šią Vasarą

Šiuo tarpu Worcesteryje yra centras Massachusetts valstijos lietuvių meno veiklos. Aido Choras, rodos, pats geriausias šioje valstijoje. Jį vadovauja gabi ir patyrusi muzikos mokytoja Karsokienė. Sekmadienį (bal. 30) choras laikė pratimus pasiruošimui į tarptautinį koncertą Bostone.

Gražu ir malonu stebėti choro pratimus. Jų dainos puikiai ir įvairiai skamba. Prie dainų, chore vikriai dalyvauja liaudies šokių grupė, taip pat jaunas harmonistas. Choras turi ir solistų, gabių pianistų. Čeponytė, Kižytė, Janulytė — choro solistės ir pianistės. Stipriai ir gražiai skamba vyrų balsai, tačiau neteko patirti, ar jų tarpe yra solistų.

Aido Chore galima pastebėti ištisas šeimas. Pavyzdžiui, Kižių šeima — abu tėvai ir dvi jų dukros — dainuoja chore. Karsokai taip pat abu dalyvauja — žmona mokytoja, o vyras eilinių choristų suole. Janulienė ir Janulytė taip pat choristės.

Aide yra daug jaunimo, bet jų pavardės man nėra žinomos. Tad ir paminėti šia proga jų negaliu.

Dar labai džiuginantis reiškinys galima pastebėti Aide. Tai reakcionierių, dipukų puolimas, jų pikietai chorą padarė didesniu ir stipresniu. Jie chorą daugiau suvienijo. Kurių chore nebuvo pereitą vasarą, tai dabar jie yra. Jie grįžo, kad parodyti, jog kultūros ir meno priešai, tie hitleriniai knygų degintojai, negali sulaikyti mūsų meninės veiklos.

Eilė jaunimo dalyvavo ir Atostogų Mokyklos pasitarime. Ir jie dalyvavo aktyviai, pareikšdami savo nuomones ir sumanymus. Tai rodo ir mokyklos ruošimo komisija, kurion įeina didelė didžiuma jaunimo, štai jie: M. Sukackienė, Ferdinand Mikel (Mikelionis), Norma Čeponytė, Peter Pokštis, Ann Serbenta. Visi komisijos nariai pilni energijos, jie domisi lietuvių liaudies menu, kultūra ir istorija. Didžiuma jų gražiai naudoja lietuvių kalbą ir toliau nori jos lavintis.

Todėl nėra abejonės, kad šios vasaros Atostogų Mokykla bus sekminga. Worcesterio lietuviai atliks visą sunkųjį darbą. Mes, iš tolimesnių kolonijų, turime atlikti savo. Mūsų darbas, pilnai įvertinti worcesteriečių pasišventimą. Geriausias įvertinimas, tai patiems dalyvauti ir kitus organizuoti Atostogų Mokyklon. Tai ateinančios vasaros svarbiausia ir didžiausia mūsų meninė ir kultūrinė veikla.

Mokyklos programa plati, jos lekcijos ir pamokos apima pačius reikalingiausius mūsų meninės saviveiklos klausimus. Kursai ruošiami visiems, kas tik nori ką nors išmokti, praplėsti savo kultūrinę savivietą.

Prie lekcijų, pamokų, mokykla turės gana gražių socialių pokilių. Dainos, vaidinimai, liaudies šokiai, tautiniai žaislai, tyrame ore suegos sudarys kaip ir vasarinį mūsų festivalį. **Svečias.**

Mexico, Me.

MIRĖ PAKŠTYS IR JANKAUSKAS

Mirė du progresyviai ir apšvietą mylinti lietuviai, tai Pranciškus Pakštys ir Stanislovas Jankauskas.

P. Pakštys palaidotas 17 d. balandžio, o Jankauskas mirė 19 d. Reiškia, bėgyje vienos savaitės netekome dviejų draugų. Ir tai tada, kada gamta pasipuošia, pavasaris, viskas po žiemos atgyja, tai tie mūsų draugai užmerkė akis amžinai!

Pranciškus Pakštys jau buvo 67 metų amžiaus. Į Ameriką atvyko jau seniai, ieškodamas sau laimės. Bet jos nerado. Jis, kaip ir kiti vargšai darbininkai, visą amželį dirbo. Dirbo popieros fabrike sunkiai ir uždirbo neblogai. Jis dar buvo stiprus, galėjo ir toliau dirbti, bet metė darbą ir nuėjo ant senatvės pensijos. Vienok, neilgai taip pagyveno, tik du metus. Velionis prigulėjo prie LDS ir LLD organizacijų, taipgi Lietuvių Ūkėsų Klubo. Jis buvo draugiškas, nieko neužgaudavo. Vengdavo su tokiais asmenimis kalbėtis, su kuriais rimtai negalima. Jis ir jo žmona Malvina per daugelį metų skaitė dienraštį Laisvę ir rėmė darbininkiškus reikalus.

Stanislovas Jankauskas. Jis man daug yra pasakęs apie savo gyvenimo kelią. Iš Lietuvos jis pabėjo iš Raudienių parapijos, Girininkų kaimo. Jo tėvas buvo latvys, o motina lietuvė. Dar jis mažas buvo, kada jo tėvas mirė, tai Stanislovui teko tarnauti pirma piemenuku, o vėliau bernu. Apsivedė prieš Rusijos-Japonijos karą ir į Ameriką išvažiavo laimės ieškoti.

Atvykęs į Rumfordą per du metus dirbo Oxford Paper Mill fabrike. Kada lietuvių kooperacija atidarė kepyklą, tai jis nuėjo ten dirbti. Bet lietuviai neilgai tą biznį išlaikė. Tada Stanislovas su kitu asmeniu užsidėjo groserne, o vėliau jis patsai vienas buvo biznyje iki savo mirties.

Jis mirė staigiai. Balandžio 19 d., po pietų, uždarė krautuvę ir parvažiavo namo, belipdamas iš mašinos ir mirė. Biznyje jis išsilaikė 36 metus. Tai buvo seniausias biznierius iš lietuvių Rumforde.

Suprantama, biznyje būnant nelengva visiems įtikti, bet jis mokėjo užsilaikyti. O kas svarbiausia, kad visą laiką buvo su progresyviais lietuviais, mylėjo darbininkišką judėjimą, rėmė jį pagal savo išgalę, prigulėjo progresyvėse organizacijose. Velionis buvo labai geros širdies. Jis gelbėjo visiems, kas tik buvo bėdoje, kaip koks tėvas. Jis duodavo nuoširdžių patarimų tiems, kurie gyvenime paklysdavo. Buvo nuolatinis dienraščio Laisvės skaitytojas. Jis daugeliui savo draugų dienraštį užrašydavo, kaipo kalėdine arba kitokią dovaną.

Velionis senovėje su savo draugais sutvėrė lietuvių socialistų kuopą, o kada socialistai nuėjo klaidingu keliu, tai jis pasiliko su ištikimais darbininkų judėjimui. Jis 1910 metais energingai dalyvavo sutvėrime Lietuvių Ūkėsų Klubo. Jis energingai dirbo ir nupirkime žemės ploto, kur buvo įsteigta Lietuvių Laisvės Kapai. Ir dabar Rumfordo lietuviai turi gražius laisvus kapus. Jis daug padėjo sutvėrime ir Lietuvių Darbininkų Susivienijimo kuopos ir kitų pažangių darbų.

Jankauskas mirė sulaukęs 66 metų. Jis turėjo aukštą kraujo spaudimą, kas ir priartino jo mirtį. Jo mirtis didelis nuostolis darbininkiškoms organizacijoms. Jo staigi mirtis užklupo jį, kada jis nebuvo sutvarkęs savo turto reikalų po jo mirties.

Lai būna lengva žemelė ilsėtis Pranciškui Pakščiui ir Stanislovui Jankauskui! Likusiems jų giminėms, draugams ir prieteliams reiškiu gilią užuojautą. **V. Padgalskas.**

Binghamton, N. Y.

Gegužės 4-tą aplankiau ligonius Wilson Memorial ligoninėje. Draugas A. Zmitra labai silpnas, negali kalbėti.

Draugė E. Kazėnienė po operacijos sveiksta. Ją operavo gegužės 1 dieną.

Linkiu ligoniams greit pasveikti. **Josephine.**

Čiangas šaukiasi greitos amerikonų pagalbos

Formoza. — Kinų tautininkų vadas Čiang Kai-šekas šaukė Jungtines Valstijas ir kitas vakarines šalis į talką karui prieš Kinijos Liaudies Respubliką.

Savo suruoštame bankiete amerikiniams korespondentams Čiangas gyrėsi, kad jeigu tos šalys greitai ir gana stipriai jį paremtų, tai kinų tautininkai, girdi, "įsiveržtų iš Formozos salos į Kinijos žemyną ir apsaugotų visą Aziją nuo komunistų." O jeigu Amerika nepaskubės su pagalba kinam tautininkam, tai rytuose kilsiąs Trečias pasaulinis karas, kaip sakė Čiangas.

Montreal, Canada

Išsiskyrė iš Gyvųjų Tarpo

Balandžio 26 d. mirė senas šios kolonijos lietuvis Pranas Vaičikauskas, sulaukęs 71 metų amžiaus. Paliko nuliūdime savo gyvenimo draugę, dvi ištekėjusias dukteris ir sūnų, taipgi daug pažįstamų. Palaidotas su bažnytinėmis apeigomis balandžio 29 d.

Ilsėkis ramiai, užbaigęs gyvenimo kelionę, o artimiems didelė užuojauta liūdėsio valandoje.

★

Svečiai

Anksčiau buvę torontiečiai, o dabar čikagiečiai dd. V. J. Dorinai su savo sūneliu buvo atsilankę Montreale, atlankyti savo senų pažįstamų, su kuriais jau per daug metų nebuvo matęsi. Buvo malonu pasimatyti.

★

Apvaikščiojo Jurgines

Balandžio 22 d. pas dd. J. A. Kukenius atsilankė gražus būrelis jų artimųjų draugų atžymėjimui drg. Kukenio vardadienio. Jurgutis buvo labai gražiai apgautas.

Balandžio 22 d. pas dd. J. E. Braknius, taipgi gražus būrelis drg. J. Rutelionio draugų, visai pripuolamai, atžymėjo jo vardines.

★

Išėmė Tonsilus

Neseniai turėjo tonsilų operaciją Ida Balsaitytė, naujai atvykusi lietuvaitė. Ligonė jau taisosi.

★

Daug Vestuvių

Kiek atrodo, tai ir šie metai bus gausūs vestuvėmis, ypatingai daug vedasi iš naujų lietuvių. Balandžio 29 d. apsivedė Alfonsas Gudas su Nora Mažeikyte. Abu naujai atvykę lietuviai. Retas šeštadienis, kad nejvyktų kokios nors vestuvės, tik, žinoma, sunku apie visas kores pondentui sužinoti.

Korespondentas.

San Francisco, Cal.

ĮDOMI PRAMOGA

San Francisco ir Oaklando lietuvių pažangiosios organizacijos ruošia labai įdomią pramogą šių metų geg. 21 d., po num. 321 Divisadero St., San Francisco. Bus gera muzika, graži programa, skanių užkandžių. Įžanga tik 75 c. asmeniui.

Pradžia 2:30 val. p. p.

Prašome visus pažangiuosius dalyvauti; atsiveskite ir savo draugus. **A.**

SANDĖLIS KNYGŲ-ŽOLIŲ

Knygos

Vainikėlis, paveiksluotos mišių maldos, Tilžės spaudos	75c
Didžiausias naujas sapninnkas	$1.50
Lietuviška Gaspadinė, su 450 visokiausių receptų	$1.25
Naujas Savizrolas — juokingas	50c
Laimės Nuspėjimas, Planetos	25c
Duktė Gyveno Pūstynėje	25c
Duktė Marių, graži apysaka	30c
Dangaus Žvaigždynas — su pabrėžimai, kaip planetos keliauja	50c
Raktas, kaip gali atrasti laimę	1.00
Vaideliotka, apysaka apie Skaisgirio pilį, kur dieną-naktį degdavo lietuvių aukuras. Su paveikslais	75c
Dainų rinkinys, apie 120 dainų	75c
Lengvas Būdas Išmokt Angliškai	35c
Velnias — Kapitonas, žingeidūs skaitymai, knyga apie 400 psl.	1.75
Biblija, tai yra tikrai pilnas Šventraštis, 1127 pusl. apd.	2.50
Karvės ir Gerų Sūrių Padarymas	25c
Juokų, Mįslių, Šposų monologų Rinkinys	35c
Rinkinys Visokių Trumpų Pasakaičių, juokingų ir labai naudingų	25c

Geriausios žolės, kurios yra nuo sekančių kentėjimų:

Nuo strėnų ir inkstų skaudėjimo	75c
Nuo sutukimo, eik kūdyn	1.00
Nuo nervų sugedimo, bemiegės	1.00
Nuo vyriškumo nustojimo	1.25
Nuo vandeninės ir širdies ligų	75c
Trejanka, stambios šaknys ariel.	75c
Nuo cukrinės ligos (diabetis)	1.00
Nuo aukšto kraujo spaudimo, 5 uncijos	1.10
Nuo kosulio, dusulio, mainų ar bile kokios asthmos paleng.	75c
Nuo visokių ramatiškų sausgėlų	75c

Pinigus geriausiai siųsti per pašto Money Order, arba siunčiame ir uždėtu mokesčiu C. O. D.

M. ZUKAITIS
334 Dean Rd., Spencerport, N. Y.
Spencerport, N. Y.

Philadelphia, Pa.

Vasara artinasi, vėl gausim progą naudotis tyru saulėtu oru. Lietuvių Literatūros Draugijos 6-ta apskritis rengia pirmą pikniką, Crescent Picnic Parke, toj pačioj vietoj, kurioj įvyksta ir įvyks "Laisvės" piknikas, 21 gegužės.

Baltimorės, Chesterio, Philadelphijos, Camdeno ir visų apylinkių mūsų draugės ir draugai darbuojasi, kad padaryti sekmingą pikniką ir prisirengti prie didžiulio "Laisvės" pikniko, kuris įvyks prieš Labor Day. Mūsų seni darbuotojai, organizacijų dalyviai, sutingę lankytis į susirinkimus. Tai klaida. Tiesa, daug serga ir miršta, bet gyvi mes būdami eikime savo pareigas. Mes jaučiam didelę spragą, kada išgirstame mūsiškių mirtį. Iš to neišsisuksime. Gaila tų draugų ir draugių, kurie išsiskyrė iš mūsų tarpo!

Štai prisiminimas netektų mirusių mūsiškių, kurie priklausė organizacijose ir pagelbėdavo dirbti parengimuose ir kituose darbuose. Vieni jų buvo aprašyti, kiti ne. Prisiminkime juos.

Štai netekome per pastaruosius 10 metų: Šimanskio, Linkaus, Deveikio, Mankaus, Mankienės, Ničienės, Daugirdo, Bačanskio, Lukoševičiaus, Juknienės, Juknos, Klimo, Kundroto, Kupčiūno, Butvilienės, Jonikienės, Pildienės, Baranauskienės, Ripinsko, Petrela, Macy, Urbos, Slavinsko, Povilaičio, Bulaukienės, Pušinsko, Bertašio, Kinčino, Piragienės, Stripeikos, Stripeikienės, Banio, Samulionio, Elnionio, Lastauskienės, Liaudansko, Daulenkienės, Kuodžio, Kuodienės, Bagočienės, Masionienės, Adomaitienės, Kušleikos, Čerkausko, Plėtienės, Griciūnuko, Ambotos, Kuržinsko, Jurčiukonio, Kižauskienės, Kansevičiaus, Kunišausko, Reikausko, Urlakio, Tunaičio, Jatužienės, Butkaus, Butkienės, Prociaus, Galeckienės, Milerio, Jaskevičiaus, Ratkevičiaus. Daug dar yra, kurių neatsimenam. Tai didelė armija, kurios neteksime. Pasaulio rytojus artinasi, veikiausiai, prie geresnio, gražesnio gyvenimo. Mes visi eikime savo pareigas už tuos, kurie išsibraukė iš mūsų tarpo. **Rausvietis.**

New Yorko majoras paskelbė, kad 7 asmenų komisija trafikų yra nepraktiška. Ją žada panaikinti, o paskirti tik vieną pareigūną.

PRANEŠIMAI

WILKES-BARRE, PA.

Panešimas visiems Plymouth'o Lietuvių Tautiškų Kapinių Bendrovės šėrininkams, lotų savininkams ir draugams.

Prašome visų draugų ir draugių į talką padirbėti ant P. L. T. kapinių kas šeštadienį — Gegužės 13, 20 ir 27 dienomis. Visiems draugams ir draugėms bus suteikta užkandžių ant kapinių žemės. — P. L. T. K. B-vės valdyba. (89-90)

WORCESTER, MASS.

LLD 11 kp. susirinkimas įvyks 14 d. gegužės, 10:30 ryte, 29 Endicott St. Čia yra keletas svarbių klausimų, kaip tai Laisvės piknikas ir LLD 7-to Apskr. piknikas. Draugai dalyvaukit! — Sekr. J. M. Lukas. (88-89)

Namų Savininkams

Mes namus taisome, pentiname iš lauko ir vidaus; taisom stogus, gatarus ir kaminus. Nesvarbu kaip toli ir kaip didelis ar mažas darbas. Reikale parašykite atvirutę arba telefonuokite:

John Petrus, 131 Pond St., Randolph, Mass. Tel. Ra 6-1177-J.

So. Bostono ofisas, 409 Broadway, Room 4, nuo 5-7 vakarais.

Apsirūpinkite Vakacijomis

Išsirandavoja kambarys vienam ar dviem asmenims su valgiu (turi būt be vaikų). Valgis tikrai lietuviškas — geras. Dėl platesnių informacijų rašykite ar telefonuokite: Barnegat 8-4091.

BUNGALOW ŠEIMAI

Išsirandavoja puikus bungalow šeimai iš keletos asmenų. Išnuomuojame savaitei, mėnesiui ar visam sezonui.

PUIKIOS MAUDYNĖS

Bay maudynės už pusės mailės ir atviros jūros maudynė už 8 mailių nuo šios vietos. Netoli nuo Atlantic City.

A. ZAVISH
Barnegat, N. J.
Lower Shore Road,

J. J. Kaškiaučius, M. D.
530 Summer Ave.
NEWARK 4, N. J.
HUmboldt 2-7964

PEIST LANE DRUGS, Inc.
405 So. 4th Street
Cor. Hewes St.
Brooklyn, N. Y.

Visoki vaistai, kosmetikai, kūdikiam reikmenys, įvairūs daiktėliai, ligonių kambariui reikmenys — už griežtai žemas kainas.

Receptų Specialistai:
MAX PEIST, Ph. G.,
EDWIN LANE, PH. G.
Tel. EVergreen 7-6868

Matthew A. BUYUS
(Buyauskas)
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
426 Lafayette St.
Newark 5, N. J.
MArket 2-5172

DIDYSIS MAYNARDO PIKNIKAS
Paramai Dienraščio LAISVĖS

Visi rytai rengkitės į savo dienraščio didįjį pikniką, kuris įvyks

Sekmad., Liepos-July 2

Puiki dainų programa, daug visokių pamarginimų bei įvairumų, dalyvaus chorai, mažesnės grupės ir paskiri asmenys. Iš anksto rengkitės jame dalyvauti. Turėsite malonumo pasimatyti su daugeliu seniai matytų ir įsigysite naujų pažinčių.

ši didžioji iškilmė bus

ARARAT CAMP
Vose Pond Pavilion
Maynard, Mass.

Maynardo pikniko bilietai yra iš anksto platinami, pasistenkite įsigyti jų arba pasirūpinkite jų platinimu savo kolonijose
Maynardo piknikai yra pagarsėję gerais valgiais. Nes iš daugelio kolonijų gaspadinės pasirūpina prigaminti ir atvežti į pikniką kuo geriusių valgių. Taipgi bus ir gėrimų.

Massachusetts valstijos pažangiosios lietuvių organizacijos kviečia visų rytų lietuvius dalyvauti šioje gražioje iškilmėje ir tuomi finansiniai paremti dienraštį Laisvę.

CHARLES J. ROMAN

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

Liūdėsio valandoj kreipkitės prie manęs dieną ar naktį, greit suteiksime moderniška patarnavimą. Patogiai ir gražiai moderniškai įruošta mūsų šermeninė. Mūsų patarnavimu ir kainomis būsite patenkinti.

1113 Mt. Vernon St.
Philadelphia, Pa.
Tel. Poplar 4110

New Yorko ir Apielinkės Žinios

Sunkumai, Beviltė Juos be Laiko Nuvarė į Kapus

Pavasaris — toks gražus, toks malonus laikas gyventi, jeigu sąlygos leidžia gyventi. Ir labai jaudinantis tiems, kuriems sąlygos neleidžia gyventi. Praėjusį trečiadienį New Yorke, kelių dešimtų blokų plote, nusižudė 4 (tiek buvo atrastų) ir nužudytas vienas, naujagimis kūdikis.

Naujagimę mergytę rado susuktą popieron ir padėtą ant išmatų bačkos prie 353 W. 71st St.

Nusižudė pasikorimu veteris William Noske, 50 metų; Otto F. Smith, duonkepis, 51 m., ir Herman Heikkila, 60 m. Gasu užsinuodino 19 metų jaunuolė Mary Eastman.

Nebeapsimokės "betinti," kaip pasirodė White Plains teisme, kur teisėjas Dickstein įsakė, kad "betų" priėmėjas Jules Bender turi atmokėti Mrs. Hannah Kartiganer $11,195. Tiek pinigų, sakė jinai, jos vyras pralaimėjo "betydamas" už nelaimėjusius arklius.

PASKUTINIS PAKVIETIMAS

Už poros dienų, gegužės 14 d., įvyksta ALDLD 2-ros Apskrities piknikas, Lithuanian Liberty Park, 340 Mitchell Ave., Linden, N. J. Pradžia 1 val. dieną.

Širdingiausiai kviečiame visus savo organizacijos narius, taipgi visus kitus didžiojo New Yorko - Brooklyno ir New Jersey lietuvius dalyvauti šiame mūsų vienatiniame šių metų piknike. Tikimės, jog nei vienas nenusivilsite mūsų piknike dalyvaudami, nes dedame visas pastangas jį padaryti svetingu ir patenkinančiu visais atžvilgiais — gera Pavidžio muzika šokiams, dainos, prakalbos, valgių ir gėrimų iki pasitenkinimo. Ir piknikas tęsis iki sutemos.

Nors tikime, kad oras bus puikiausias mūsų piknikui, vienok gali būti ir kitaip. Todėl esame paėmę parke svetainę, kurioje galėtų mūsų svečiai pasislėpti nuo prastesnio oro, ir praleisti nei kiek ne prasčiau laiką, kaip ir pačiame parke. Taigi, dėl netinkamo oro niekas neturėtų baugintis dalyvauti mūsų piknike.

Kelrodis: Automobiliais iš Brooklyno Highway 1 į Linden, N. J., iki Woods Ave., po dešinei ir ja važiuoti iki Simson Ave., ir po kairei vieną bloką iki Mitchell Ave. Iš Elizabetho ar Newarko busu 44 iki Woods Ave., kur bus po kairei ir Mitchell Ave .

Traukiniais nuo Penn stoties iš New Yorko, 7th Ave. ir 33rd St. (traukiniai į Lindeną arčiau 8th Ave., paprastai su užrašu TRENTON), galima važiuoti sekamomis valandomis: 11:40, 1:05, 2:10, 3:35, 4:08, 4:50.

Iki malonaus pasimatymo piknike!

ALDLD 2-ros Apskrities Komitetas.

Gegužės 22-ros savaitę rinks parašus už taiką šapose, kaip skelbia New York Labor Conference for Peace koordinatorius Marcel Scherer.

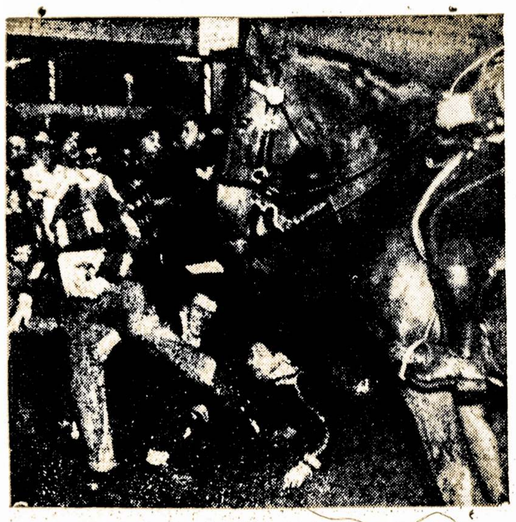

Policijos raitelis joja į New Yorko vidurinių mokyklų mokinių būrį. Mokiniai demonstravo prie City Hall ir prie savo mokyklų pastiprinimui mokytojų reikalalavimo atitinkamo algos priedo ir geresnių darbo sąlygų. Masiniai demonstravo didesnės pusės mokyklų mokiniai. Iš kitur buvo išėjusios mažos grupės. Demonstravo apie 50,000 mokinių.

Būkite visi ALDLD 2-ros Apskrities

Piknike

Šį Sekmadienį

GEGUŽĖS 14 MAY

Lithuanian Liberty Park

340 Mitchell Ave., Linden, N. J.

Pradžia 1-mą val. po pietų

Pavidžio Orkestra Šokiams

Šokiai tęsis iki sutemimo

DAINŲ PROGRAMA IR PRAKALBOS

Valgių ir gėrimų visiems bus iki sočiai

Įžanga 50c (taksai įskaityti)

PRAŠOME VISŲ BŪAI LAIKU

KELRODIS: Automobiliais iš Brooklyno Highway 1 į Linden, N. J., iki Woods Ave., po dešinei ir ja važiuoti iki Simson Ave., ir po kairei vieną bloką iki Mitchell Ave. — Iš Elizabetho ar Newarko busu 44 iki Woods Ave.,: ir paieit apie 3 blokus iki Samson Ave., kur bus po kairei ir Mitchell Avenue.

Traukiniais nuo Penn stoties iš New Yorko, 7th Ave. & 33rd St., galima važiuoti sekamomis valandomis: 11:40, 1:05, 2-10, 3:35, 4:08, 4:50.

Šulinio Kasėjas Mirė Šulinyje

Keliolika, o gal kelios minutės lenktynėse gyvybės prieš mirtį pasibaigė mirties laimėjimu. Dominick Atteo, išbuvęs 27 valandas gyvas apgriūtas žemėmis kasamo šulinio dugne, 20 pėdų gelmėje po garažiumi 1602 62nd St., Brooklyne, mirė.

Iš šono kasamasis tunelis prie jo prieiti buvo beveik baigtas. Apgriūtojo sūnus šuktelėjo gelmėn pranešti tėvui tą linksmą žinią, bet tėvas jau nebeatsiliepė. Žmona, vaikai, giminės, ką tik buvę viltyje jį atgauti, tapo isteriškai priblokšti. Vėl nuleistas gelmėn daktaras Berson teitki jam stiprylų ir ramintojų, caffeine ir coramine paskelbė jį jau mirusiu.

Atteo — gal pirmoji tokia dramatiška vandens taupymo auka. Jis su vaikais tą šulinį kasė automobilių pastatymo-valymo - pataisėlių garažui. Nuplovimas mašinų — viena to šaka, gal pati uždarbingiausioji, nes nereikia firmoms išmokėti už dalis, už medžiagas. Tačiau pastaruoju laiku, taupant vandenį, buvo uždrausta automobilius plauti.

Atteo iškasamas šulinys būtų kainavęs, jis už tai būtų uždirbęs $300, kasėjų firma už tai buvo pareikalavus mažiausiai $750. Padedamas dviejų jau paaugusių sūnų, jis be didelio vargo dasikasė 20 pėdų gelmėn, bet negana teparamstytos žemės, akmenys įgriuvo.

Gal būt ir sėkmingai užbaigtas darbas toje vietoje būtų buvęs be naudos, nes visu tuo laiku šulinin neįsisunkė nei lašas vandens.

Gyvoji tulpė tapo atrasta Ozone Parke, ant tulpių lysės ties 130-02 Lefferts Blvd. Ten atrado nuogutę naujagimę mergytę, net bambutė jos neužrišta. Stebisi daktarai, kaip jai nenutekėjo paskutinis kraujo lašas, kaip ji nenušalo.

Menama, kad mergytė galėjo būti pagimdyta apie 1 val. naktį. O ją atrado eidamas į darbą 5:25 ryto buso draiveris Edward Martin, išgirdęs silpnutį verkšlenimą. Jis su kūdikiu, kiek greitas, nuskubėjo į Jamaica Hospital. Kūdikį padėjo inkubatoriu. Spėja, kad ji išliksianti gyva. O slaugės sako, jog kūdikis yra tikra gražuolė.

Kas privertė motiną ją palikti veik išvakarėse pagarbintos Motinos Dienos? Kokie žvėrys žmonės pavertė motiną žmogų aršesniu už žvėrelį?

Labdarybės Viršininkas Jau Sutinka, jog Yra Reikalas Kelti Pašalpą

Nukapojęs pašalpgaviams davinius dėl to, kad jis pats "galėjęs gerai išgyventi" su pašalpgavio suma (gaunant $15,000 metams algos), miesto labdarybės viršininkas Hilliard biskį atlėžo. Jis jau sako, kad "tūlais atvejais" reikia grąžinti pašalpgaviams nukapotą sumą.

Viršininkas tą sužinojo po įvykimo daugelio demonstracijų ir iš susiedijų organizacijų gavus daug rezoliucijų, protestuojančių nukapojimą pašalpos. Skelbiama, žinoma, kad posukis daromą ne dėl protestų, bet kad majoro paskirtas 15 asmenų komitetas "tyrinėjo ir matė reikalą" atsteigti nukapotas sumas.

Rekomenduoja majorui nedelsiant pašalpą pagerinti. Ypačiai reikalaujama priedo jaunuolių ir vaikų maistui, tajpgi dirbančių pašalpgavių užkandžiui pietumis duoti 65 c. vieton 50.

Stebėtojai padėties sako, jog "mokytų žmonių" komitetas tik dabar, artėjant rinkimams, "pamatė" tą, ką matė visuomet eiliniai, "nemokyti žmonės," kurie protestavo prieš mažinimą pašalpos.

Pagerbs Brodskį su Parama Studentams

Įsikūręs Joseph R. Brodsky Memorial Komitetas, New Yorke, nutarė įkurti fondą, iš kurio kas metai teiks stipendiją dviem paramos reikalingiems studentams . Vienas tų dviejų turi būti negras, sako fondo įstatai.

Velionis Brodskis, vienas ankstybųjų ir žymiausiųjų civilinėms teisėms ginti advokatų, paskilbo gynime persekiojamų, tarpe kitų, Scottsboro ir Angelo Herndon bylose.

Dideliam šuniui pradėjus kandžioti vaikus prie mokyklos (13 vaikų apkramtyti), policistas jį pagavo rankomis, nes bijojo šaudyti, kad nepašautų vaikų. Savininkas John Boritas pašauktas teisman už leidimą šuns palaido ir be apynasrio.

PAJIEŠKOJIMAI

Aš esu 45 metų amžiaus ir paieškau ištekėjimui pasiturinčio vyro, patogiam gyvenimui, amžiaus nuo 50 ar viršau metų. Prašau rašyti anglų kalba, nes aš lietuviškai nemoku skaityti. Rašydami adresuokite: T. S., 110-12 Atlantic Ave., Richmond Hill 19, N. Y. (86-96)

REIKALAVIMAI

Reikalingas darbininkas prie restorano darbo. Gera alga ir lengvos darbo sąlygos. 44 Hudson Ave., Brooklyn, N. Y. (89-90)

Reikalingas darbininkas (vyras ar moteriškė) dirbti prie virtuvės ir už baro. Geros darbo sąlygos ir gera alga.
Taipgi turiu kitą restaurantą, kurį galiu užleisti nemokamai asmeniui, norinčiam dirbti ir pasidaryti tinkamą pragyvenimą.
Kreipkitės: 426 So. 5th St.,
(88-90) Brooklyn, N. Y.

PARDAVIMAI

Parsiduoda farma su įrengimais vakacijoms 11 kambarių, 2 maudynės, šiltas ir šaltas vanduo ir visi kiti patogumai atostogautojams.
90 akrų žemės, gera žemė vaisiams, daržovėms ir javų auginimui. Vieta ant kranto East Branch Delivery upės, upstate, N. Y., kuri tinka maudynėms ir gausinga žuvavimui. Parduodame su traktorium ir kitais žemdirbystės įrankiais. Kaina $10,000. Parduodame be agento. Dėl platesnių informacijų kreipkitės pas Frank Reinhardt, 60-11 70th Ave., Brooklyn, N. Y. (86-90)

Naudokitės Proga! Pigiai parsiduoda 8-nių šeimų namas, labai gerose sąlygose, Williamsburgo apylinkėje. Prašome šaukti: LA 5-3638
(86-90)

Serga

Aldona Jeskevičienė iš Richmond Hill jau keletas dienų kai randasi Memorial ligoninėje, Jamaicoje.

Ligonė jaučiasi geriau ir tikisi už poros dienų grįžti į namus.

Linkiu greit pasveikti.

A. A.

Leido Kelti Telefono Kainą

Valdinė Public Service Commission leido New York Telephone Co. kelti telefono kainą būdelėse iki 10 centų už pašaukimą. Įeis galion atėinančio sausio 1. Rezidenciniams ir biznio telefonams pakėlimas kainų įeis galion bile kada tuojau; rezidencinių iki 16 ir 18 centų per mėnesį, įskaitant pernai pakeltuosius 8 centus.

Imant nuošimčiais, rezidenciniai pakeliami 11 nuošimčių, su pakeliamu ir pašaukimų skaičiumi. Dabartinis yra 66 pašaukimai per mėnesį (už perviršį reikia mokėti ekstra), naujuoju leis 75 pašaukimus. Biznio nuošimčiai pakeliami kai kur iki 23 centų.

Nuošimčiai - kainos yra mažesni centralinei daliai miesto, įskaitant centralines dalis visų miesto apskričių. Tolmosios dalys Bronx, Kings ir Queens turės aukštesniąją mokestį.

Areštavo Kaipo Žmogžudžius

Bronx policija areštavo Mrs. Ernestine Johnson, turinčią prostitutės rekordą, taipgi William Chandler ir James Ellis, abu po 20 metų. Juos įtaria papiovime pasiturinčio George Paxton tikslu apiplėšti. Moteriškė buvusi jį atsikvietusi "deitui." Paxton buvęs pas ją jau ne pirmu kartu.

Dėkui!

LKM komisija yra maža. Statant scenoje "Proga Kiekvienam" reikėjo talkos visam pramogos darbui vesti ir po pastatymo visą mokyklėlės štabą pavaišinti. Talkoje dirbo P. Grabauskas, Ch. Balčiūnas, Geo. Grigas, M. Stakovas, A. Dagis, P. Venta, S. V., Wm. Kulikas, Ch. Yuknis, V. Kazlauskas, O. Kazlauskienė, Mrs. Jankus, Mrs. Norris, H. Feiferienė, M. Zeikus. Ir, gal, tūli kiti. **M. K.**

GERIAUSIS
INSURANCE
IR
REAL ESTATE
Patarnavimas pas
ORMAN & MICHELSON
111-15 JAMAICA AVE.
Richmond Hill 18, N. Y.
Telefonai:
VIrginia 9-0842 ir
VIrginia 7-4111

S. S. Lockett, M. D.
GYDYTOJAS
223 South 4th Street
BROOKLYN, N. Y.
Valandos:
1—2 dienom: 6—8 vakarais
Ir Pagal Pasitarimais
Telefonas EVergreen 4-0203

EGZAMINUOJAM AKIS
RAŠOME RECEPTUS
DAROME IR PRITAIKOME AKINIUS
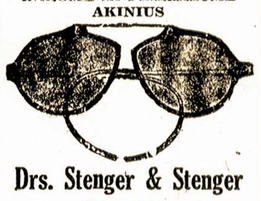
Drs. Stenger & Stenger
Optometrists
394-398 BROADWAY
BROOKLYN, N. Y.
Tel. ST. 2-8342

SHALINS
(Shalinskas)
FUNERAL HOME
84-02 Jamaica Ave.
(at Forest Parkway Station)
Woodhaven, N. Y.
Suteikiam garbingas laidotuves
Koplyčias suteikiam nemokamai
visose dalyse miesto.
Laidotuvių Direktorial:
F. W. Shalins-J. B. Shalins
Tel. VIrginia 7-4499

Sundial Shoes — FOR ALL THE FAMILY
JOHN YUSKA
107 - 13 Jamaica Ave.
Richmond Hill 18, N. Y.
Mes laikom vyram, moterim ir vaikam tikrai skūrinius, madaunus ir nebrangius batukus. Taigi prašom užeiti.

REPUBLIC BAR & GRILL
Savininkas
IGNAS SUTKUS
Patogi vieta pasišnekučiuoti, užkąsti ir pagaliau burnelę išmesti, sulig savo skonio pasirinkto
LIKERIO, VYNO ar ALAUS
Pas Igną Sutkų visada rasi sau pažįstamų
492 Grand Street, Brooklyn, N. Y.
Kampas Union Ave. ir Hooper Street.
TELEVISION
Telefonas
EVergreen 4-8969

JOSEPH BALTAITIS
BAR & GRILL
518 Grand Street, Brooklyn, N. Y.
Geri Valgiai laukia jūsų visada
DEGTINĖS, VYNAI IR ALUS
Atskiras Kambarys Grupėms ir Šeimoms
Telefonas
EVergreen 4-9407
TELEVISION
SHUFFLE BOARD

TONY'S
UP-TO-DATE
BARBER SHOP
ANTANAS LEIMONAS
Savininkas
306 UNION AVENUE
Gerai Patyrę Barberiai

Dr. A. Petrika
DANTŲ GYDYTOJAS
221 South 4th Street
BROOKLYN, N. Y.
Tel. EVergreen 7-6868
Valandos:
9—12 ryte; 1—8 vakare
Penktadieniais uždaryta

Petras Kapiskas
PALAIKO
Bar & Grill
DEGTINĖS, VYNAI
IR ALUS
32 TEN EYCK STREET
Brooklyn, N. Y.
Telefonas: EVergreen 4-8174

TELEPHONE
STAGG 2-5043

RES. TEL.
HY. 7-3631
MATTHEW P. BALLAS
BIELIAUSKAS, LAISNIUOTAS GRABORIUS
FUNERAL HOME
ALBERT J. BALTON-BALTRŪNAS, Manager
(Laisniuotas Balsamuotojas)
Liūdėsio valandoje kreipkitės pas mus
Patarnavimas bus užtikrintas ir už prieinamą kainą
Puikiai Įrengtos Dvi Koplyčios, Duodamos
Mylimiems Pašarvoti Dovanai
660 GRAND STREET, BROOKLYN, N. Y.